

Minna Matero ja Anna-Kaisa Tolonen

**”KUKA MINÄ OLEN, MILLAINEN MINÄ OLEN, MIKÄ ON MINUN AR-
VONI?” Seksuaalikäyttäytyminen ja -tietous KAO:n asuntolaopiskelijoilla**

Opinnäytetyö
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto
Syksy 2006

ALKUSANAT

Suuret kiitokset Kainuun ammattiopiston kuraattoreille Mauno Keräselle ja Tiina Vuoriselle. Saimme heiltä paljon tukea ja kannustusta koko opinnäytetyöprosessin ajan.

Tahdomme kiittää myös Terveysasema Vitalin terveydenhoitajia Tuula Karjalaista, Riitta Korhosta ja Maija Pasasta sekä ammattiopiston asuntolanhoitaja Tuula Hovirinnettä antamastaan haastattelusta. Haastattelujen avulla saimme selkeän kuvan asuntolaopiskelijoiden seksuaalikäyttäytymisestä ja – tietoudesta.

Kiitokset myös opinnäytetyömme ohjaavalle ja koordinoivalle opettajalle Maija-Liisa Laitiselle hyvästä ohjauksesta sekä opponentille Heidi Väisäselle neuvoista opinnäytetyöprosessin aikana.

Kajaanin

ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ TIIVISTELMÄ

Koulutusala Sosiaali- ja terveystieteiden ala	Koulutusohjelma Hoitotyön koulutusohjelma, terveydenhoitajan koulutusohjelma
Tekijä(t) Minna Matero ja Anna-Kaisa Tolonen	
Työn nimi Kuka minä olen, millainen minä olen, mikä on minun arvonni? Seksuaalikäyttäytyminen ja -tietous KAO:n asuntolaopiskelijoilla	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot Pitkäaikaispotilaan hoitotyö Terveydenhoito	Ohjaaja(t) Maija-Liisa Laitinen Toimeksiantaja Kainuun ammattiopisto
Aika Syksy 2006	Sivumäärä ja liitteet 39 + 22
<p>Parhaimmillaan seksuaalisuus on merkittävä voimavara ja voi parantaa itsetuntoa. Se on tärkeä osa ihmisen hyvinvointia, yksi perustarpeista. Nuoruusiän identiteettikriisi on ehkä mullistavin kaikista kriiseistä, joita ihminen käy läpi elämänsä aikana. Nuoruuden kehitystehtävänä Eriksonin teorian mukaan on identiteetin muodostaminen.</p> <p>Opinnäytetyömme tavoitteena oli tehdä Kainuun ammattiopistolle selvitys, josta ilmenee asuntolaopiskelijoiden seksuaalitietouden määrä ja lisäksi pyrimme saamaan tietoa heidän seksuaalikäyttäytymisestään. Työmme tarkoituksena oli antaa KAO:lle tietoa, jonka pohjalta se voi kehittää seksuaalivalistustaan sekä puuttua seksuaalikäyttäytymiseen liittyviin ongelmakohtiin. Lisäksi KAO voi lisätä harrastustoimintaansa tulostemme perusteella.</p> <p>Tutkimuksemme oli kvantitatiivinen. Aineisto kerättiin strukturoidulla kyselylomakkeella, ja aineisto käsiteltiin SPSS- ohjelmalla. Kyselyt tehtiin Kainuun eri kunnissa asuville KAO:n asuntolaopiskelijoille. Toteutimme kyselyn itse.</p> <p>Tuloksista ilmeni, että opiskelijoiden seksuaalikäyttäytymisessä esiintyy riskikäyttäytymistä etenkin tytöillä. Tämä ilmenee raskauksien ja sukupuolitautilien pelkona yhä uudelleen. Riskikäyttäytyminen korostuu kuitenkin vain tietyillä ryhmällä nuorista. Suurin osa nuorista on vastuuntuntoisia ja itsestään huolta pitäviä.</p> <p>Asuntolaopiskelijoiden tietouden määrä seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa on hyvä, mutta tuloksissa ilmeni tiettyjä merkittäviä epäkohtia. Yllättävän suuri osa opiskelijoista ei esimerkiksi tiennyt, että klamydia voi aiheuttaa hedelmättömyyttä, tai että kuukautisten alkaminen on merkki siitä, että nainen voi tulla raskaaksi.</p> <p>Jatkotutkimusaiheita työllemme voisi olla seksuaalikäyttäytymisen vaikutukset mielenterveyteen tai terveysvaikutukset yleensä, päihteiden vaikutus seksuaalikäyttäytymiseen sekä lukiolaisten ja ammattiopistossa opiskelevien nuorten seksuaalikäyttäytymisen erot.</p>	
Kieli	Suomi
Asiasanat	Seksuaalisuus, sukupuoli-identiteetti, harrastaminen, asuntolassa asuminen
Säilytyspaikka	☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun Kaktus-tietokanta ☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School Health and Sports	Degree Programme Nursing care
Author(s) Minna Matero and Anna-Kaisa Tolonen	
Title Who I am, What Kind of Person I am, What is My Value? Sexual behaviour and sexual knowledge among students living at the KAO dormitories	
Optional Professional Studies Long-term Nursing Public Health Nursing	Instructor(s) Maija-Liisa Laitinen
	Commissioned by Kainuu Vocational College
Date Autumn 2006	Total Number of Pages and Appendices 39 + 22
<p>Sexuality at best can be a power that gives great pleasure in every aspect of human life, and it is also an important basic need. Perhaps the most revolutionary crisis of all is the crisis of youth when a young person forms his or her identity.</p> <p>The purpose of this thesis was to give information to Kainuu Vocational College so they can develop their sex education and leisure time interests. The goal of this thesis was to do a study that reveals the sexual behaviour and knowledge among students living at the KAO dormitories.</p> <p>The thesis is a quantitative research. The research material was collected with a questionnaire which included two open questions. The data was collected in Kajaani, Suomussalmi, Kuhmo and Vuokatti, and was analyzed with the SPSS programme.</p> <p>The results showed that there is risk behaviour in students' sexual behaviour. This causes fear of sex diseases and unwanted pregnancies. The results also showed that sexual knowledge among students in some areas was poor. Students did not know that chlamydia causes infertility or that a girl can get pregnant after her first period.</p> <p>Further ideas for research would be, for example, to study the effect of early sexual activity to mental health or how intoxicant abuse affects sexual behaviour.</p>	
Language of Thesis	Finnish
Keywords	Sexuality, sexual identity, leisure time interests, living in dormitory
Deposited at	☒ Kaktus Database at Kajaani Polytechnic Library ☒ Library of Kajaani Polytechnic

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	1
2 NUORTEN TERVEYSKÄYTTÄYTYMINEN	3
2.1 Seksuaalisuus	3
2.2 Seksuaalinen identiteettikehitys	5
2.3 Seksuaalikäyttäytyminen	8
2.4 Seksuaalitietous	10
2.5 Vapaa-ajan harrastaminen	12
3 ASUNTOLA- ASUMINEN	14
4 TUTKIMUSONGELMAT	15
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	16
5.1 Kyselylomakkeen muodostaminen ja kohderyhmän valinta	16
5.2 Kyselyn toteutus	16
5.3 Aineiston käsittely ja analyysi ja tutkimustulosten raportointi	17
6 TULOKSET	18
6.1 Taustamuuttajat	18
6.2 KAO:n opiskelija-asuntolassa asuvien seksuaalikäyttäytyminen	19
6.2.1 Seksuaaliasioiden ajankohtaisuus	19
6.2.2 Opiskelijoiden mielipiteitä seksuaalisuuteen liittyvistä asioista	20
6.2.3 Asuntolaopiskelijoiden ehkäisyn käyttö	21
6.2.4 Seksuaalikäyttäytyminen asuntolassa	22
6.2.5 Asuntolaopiskelijoiden kokeneisuus seksiasioissa	22
6.3 Seksuaalitietous	23
6.3.1 Seksuaaliopetus KAO:lla	23
6.3.2 Seksuaalisuuteen liittyvien asioiden tiedonhankinta	23
6.3.3 Opiskelijoiden tiedon määrä ja käsitykset seksuaalisuudesta	23
6.4 Millaisia toiveita asuntolaopiskelijoilla on harrastustoiminnan kehittämiseksi?	24
6.4.1 Asuntolaopiskelijoiden harrastukset	24
6.4.2 Harrastusmahdollisuuksien saatavuus opiskelupaikkakunnalla	24
6.4.3 Asuntolaopiskelijoiden harrastusmahdollisuuksiin liittyvät toiveet	24

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA NIIDEN POHDINTA	26
7.1 Seksuaalikäyttäytyminen	26
7.1.1 Seksuaalitetous	29
8 POHDINTA	31
8.1 Oman ammatillisen asiantuntijuuden kehittyminen	33
8.2 Eettisyys ja luotettavuus	34
8.3 Jatkotutkimusaiheita	36
LÄHTEET	37
LIITEIDEN LUETTELO	40

1 JOHDANTO

Seksuaalisuus näyttäytyy ihmisen ajatuksissa, sanoissa, teoissa ja toiveissa. Se on osa ihmisen fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä kokonaisuutta. Tärkeä osa ihmisen hyvinvointia ja terveyttä on mahdollisuus kokea oma seksuaalisuus myönteisenä ja hyväksyttävänä asiana. Parhaimmillaan seksuaalisuus itselle sopivaksi koettuna antaa voimavaroja ja parantaa itsetuntoa. Seksuaalisuus on omaksi koettuna suuri mahdollisuus, voima ja voimanlähde. (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 17–20.)

Nuorten seksuaalikäyttäytyminen on muuttunut. Nuorilla ilmenee välinpitämätöntä asennetta itsestä huolehtimiseen. Tietoa heiltä löytyy paljonkin, mutta käyttäytyminen ei ole aina sen mukaista. Tämä näkyy raskauden tai sukupuolitaudin pelkona yhä uudelleen samoilla nuorilla. (Karjalainen, Korhonen & Pasanen 2006.) Tietoa seksuaalisuudesta on hyvin paljon saatavilla, mutta nuorilla voi olla vaikeuksia oikean tiedon valinnassa (Juvakka & Kalkkinen 1998, 37).

Suomen rikoslaki, joka on vuodelta 1889, kieltää seksuaalisen kanssakäymisen alle 16-vuotiaan henkilön kanssa (Suomen rikoslaki 1889). Suurin osa Kainuun ammattiopiston asuntolassa asuvista ovat 15-18-vuotiaita, joten myös asuntolan säännöt kieltävät seksuaalisen kanssakäymisen asuntolassa. Tavoitteenamme on selvittää millaista Kainuun ammattiopiston asuntolaopiskelijoiden seksuaalikäyttäytyminen ja seksuaalitietouden määrä on. Lisäksi haluamme saada tietoa opiskelijoiden harrastuksiin liittyvistä toiveista. Selvitämme harrastuksiin liittyviä toiveita tilaajan toiveesta. Tekeillä on myös toinen opinnäytetyö Kainuun ammattiopistolle päihteisiin liittyen. Koska tätä työtä tekee vain yksi opiskelija, Heidi Väisänen, ja työ on muutenkin laaja, otimme harrastusosion osaksi meidän työtä.

Opinnäytetyön tarkoituksena on antaa KAO:lle, opinnäytetyömme toimeksiantajalle, tietoa, jonka pohjalta he voivat kehittää seksuaalivalistustaan ja mahdollisesti pyrkiä ratkaisemaan asuntolaopiskelijoiden seksuaalikäyttäytymisen ongelmakohtia, sekä lisätä nuorten harrastusmahdollisuuksia. Näitä asioita selvitämme kyselyn avulla, jonka toteutamme osalle KAO:n asuntolaopiskelijoista. Saamme aiheeseemme tietoa haastatteleamalla terveystieteiden asiantuntijajärjestö Vitalin terveydenhoitajia ja samalla saamme viitteitä kyselyyn tulevista kysymyksistä. Teemme taustatietojen saantia varten haastattelun myös KAO:n asuntolanhoitajalle.

Teoreettiset lähtökohdamme rakentuvat keskeisten käsitteidemme pohjalta. Niitä ovat nuorten seksuaalikäyttäytyminen ja -tietous (seksuaalisuus ja seksuaalinen identiteettikehitys), nuorten kiinnostus harrastuksiin sekä asuntola-asuminen. Yläkäsitteenä aiheellamme on nuorten terveyskäyttäytyminen.

2 NUORTEN TERVEYSKÄYTTÄYTYMINEN

Nuoruudessaan ihminen kohtaa monia eri kehitystehtäviä, kuten minäkäsityksen kehittyminen, puberteettiin liittyvien fyysisten muutoksien hyväksyminen ja oman seksuaalisuuden haltuunotto (Vuorinen 1998, 203, 206). Nuori irtautuu riippuvuussuhteesta vanhempiin ja alkaa vähitellen ottaa itse vastuuta itsestään (Hägglund, Pylkkänen & Taipale 1979, 49). Kaverisuhteiden luominen on apuna vanhemmista irtautumisesta (Vuorinen 1998, 207). Aiheemme kohteena olevaa ilmiötä kuvaa nuorten terveyskäyttäytyminen

Kainuun ammattiopiston terveydenhoitajien haastattelussa esille nousi nuorten terveyskäyttäytymiseen liittyvä välinpitämättömyys nuorten asenteissa. Haastateltavat korostivat, että heidän piiriinsä kuuluvilla nuorilla on tietoutta esimerkiksi ehkäisystä, mutta toiminta ei ole aina sen mukaista. Tämä näkyy raskauden tai sukupuolitaudin pelkona yhä uudelleen samoilla nuorilla. Nuoret osaavat tulla vastaanotolle hakemaan jälkiehkäisyä tai otattamaan klamydia-testiä. Kokemuksista ei kuitenkaan osata ottaa opiksi, vaan käyttäytyminen jatkuu usein samanlaisena. Monilla terveydenhoitajien kohtaamilla nuorilla on useita seksipartnereita, eikä kaikkia niistä välttämättä edes muisteta. Käyttäytymisessä siis korostuvat välinpitämättömyys itsestä huolehtimista kohtaan sekä vastuuttomuus. Terveydenhoitajat korostivat kuitenkin, että opiskelijoista suuri osa on hyvin käyttäytyviä ja itsestään huolehtivia nuoria. Seksuaalisuuteen liittyvät ongelmat korostuvat tietyllä ryhmällä, johon kotoa saadulla kasvatuksella ja kaveripiirillä on suuri vaikutus. (Karjalainen ym. 2006.)

2.1 Seksuaalisuus

Parhaimmillaan seksuaalisuus on suurta tyydytystä ja mielihyvää tuottava voima (Hovatta & Ojanlatva 1995, 7-8; Bildjuschkin & Malmberg 2000, 17–20). Se näyttäytyy ihmisen ajatuksissa, sanoissa, teoissa ja toiveissa. Se on osa ihmisen fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä kokonaisuutta. (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 17–20.)

Mahdollisuus kokea oma seksuaalisuus positiivisena asiana on tärkeä osa ihmisen hyvinvointia ja terveyttä (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 17–20). Seksuaalisuus on siis ihmisen tärkeä perustarve (Haavio-Mannila & Kontula 1997, 63–76; Kontula 1991, 48, 154; Niemi 1995, 14–16). Psykoanalyysin perustaja Sigmund Freud esitti ihmisen olevan täynnä seksuaaliener-

giaa. Vasta hänen tulkintansa seurauksena seksuaalisuutta alettiin pitää välttämättömyytenä ja sosiaalisena tarpeena, joka vetää kahta ihmistä lähemmäs toisiaan ja tekee yhdessäolosta miellyttävämpää. (Kontula 1991, 48, 154; Niemi 1995, 14–16.)

Seksuaalisuus on myös merkittävä voimavara (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 17–20; Haavio-Mannila & Kontula 1997, 63–76). Se parantaa itsetuntoa ja on omaksi koettuna suuri mahdollisuus (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 17–20). Niemen (1995, 14–16) mukaan seksuaalisuutta on lähes kaikkialla. Sitä on kasvatuksessa, seurustelutavoissa, viihteessä, taiteessa ja tieteessä.

Seksuaalisuus on ihmisenä olemista, tuntevana ja aistillisena. Se kuuluu ihmisyyteen koko elämän ajan. Seksuaalisuuden merkitys on moninainen ja se vaihtelee eri ihmisillä. Elämänkokemusten myötä ihmisen oma määritelmä seksuaalisuudesta kehittyy. Sen merkitys voi vaihdella eri elämäntilanteissa. (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 17–18.)

Jo syntymästään saakka ihminen omaksuu seksuaalisuuteen liittyviä merkityksiä. Lapsuus luo perustan seksuaalisille tunteille ja niille tulkinnoille, joita erilaisille seksuaalisille tilanteille annetaan. Ihmiset voivat tulkita ulkoisesti samanlaisen tilanteen vaihtelevan kasvutaustansa vuoksi joko voimakkaan kiihottavaksi tai ahdistavaksi. Näitä reagoititapoja voi uudistaa aikuisuuden kokemusten tai uuden tietämyksen perusteella. Lapsuuden kokemukset kuten mitä lapsi on saanut kuulla ja nähdä, miten häntä on kosketeltu sekä miten hän on päässyt itse koskettamaan, vaikuttavat seksuaalisiin tulkintoihin. (Haavio-Mannila & Kontula 1997, 53.) Ihminen on siis seksuaalinen jo syntyessään, mutta murrosiässä seksuaalisuus nousee merkittävämmäksi osaksi elämää. Nuori kokee uusia seksuaalisia tunteita ja toivoo toisen ihmisen läheisyyttä. (Juvakka & Kalkkinen 1998, 37.)

Seksuaalisuuteen liittyvät arvot ovat muuttuneet ja tulevat aina muuttumaan. Arvoihin ovat vaikuttaneet yleiset käsitykset sekä uskonto. Aiemmin seksuaalisuus on ollut tabu eli kielletty puheenaihe ja täysin liitettyä lisääntymiseen. Nykyisin sitä pidetään osana ihmisen persoonallisuutta. (Kontula 1991, 48, 154; Niemi 1995, 14–16.) Terveen seksuaalisuuden erinomainen perusta on rakkaus. Seksuaalisuus on sarja voimakkaita psyykkisiä ja fyysisiä tuntemuksia. (Hovatta & Ojanlatva 1995, 7-8.)

Sukupolvien vaihtuessa seksuaalisuuden keskeinen merkitys on huomattavasti vahvistumassa ainakin naisten parissa. Tutkimustulosten mukaan seksuaalisuus koetaan läheisyyden, lämmön ja yhteenkuuluvuuden lähteenä. Etenkin nuoret naiset kuvaavat seksuaalisuutta parin

kanssa koettavana yhteenkuuluvuutena, lämpönä ja läheisyytenä. Seksuaalisuutta kuvataan lisäksi myrskyisänä intohimona, nautintona sekä hehkuna. Sitä voidaan pitää välineenä itsensä uudistamisessa, kasvussa, energian lisäämisessä ja lääkitsemisessä. Aina seksuaalisuus ei ole pelkästään positiivista, vaan se voi aiheuttaa myös ongelmia ja pettymyksiä. Esimerkiksi jos seksuaaliset unelmat ovat jääneet kokonaan toteutumatta, seksuaalisuus voidaan kokea pettymyksenä. (Haavio-Mannila & Kontula 1997, 63–76.)

Seksuaalisuus on niitä ajatuksia ja tunteita, joita synnyttää se, että tajuaa olevansa nainen tai mies. Käsitys siitä, että seksuaalisuus kuuluu vain miehille, on pitkään ollut perusta naisten alistetulle asemalle yhteiskunnassa. (Niemi 1995, 14–16.) Naisia on pidetty hitaina kiihottumaan ja miehiä kielteisemmin suhtautuvana seksiin. Varsinkin naisille seksi on esitetty enemmän uhkana kuin mahdollisuutena. Naiset on määritelty enemmänkin toiminnan kohteiksi kuin aktiivisiksi toimijoiksi. (Haavio-Mannila & Kontula 1997, 53–54.)

Julkinen keskustelu ja media vaikuttavat vahvasti käsityksiimme seksuaalisuudesta. Seksuaalisuus jää usein seksin ja pornon alle. Olemisen ja henkisen hullaantumisen ohitse on ajanut suorittaminen, koska yhä useammin seksuaalisuutta mitataan suorituskerroilla ja saavutuksilla. (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 20.)

2.2 Seksuaalinen identiteettikehitys

Seksuaalisuus on ihmisen mukana koko tämän elinkaaren ajan. Jo vastasyntynyt on seksuaalinen ja kolmen vuoden iässä lapsi on tullut tietoiseksi sukupuolestaan eli hänen ”tutkimusmatka” sukupuolirooliin on alkanut. Seksuaalisuuden ilmeneminen ei ole perittyä tai vaistonvaraista, vaan opittua. Opittuja tilanteita voivat olla ne aistimukset kuten hajut, äänet ja kuvat sekä tilanteet, jotka herättävät seksuaalista kiinnostusta. Aikaisempien kokemusten pohjalta rakentuvat niin ikään ne seksuaalisen toiminnan muodot, joihin herännyt halu johtaa. Seksi ja sukupuoli-vietti ovat osa ihmisenä olemista. (Niemi 1995, 14.)

Seksuaali-identiteetti on keskeinen minäkäsityksen alue. Nuoret hakevat omaa seksuaali-identiteettiään kokeilemalla erilaisia seksuaalisia rooleja joko rakastumalla tai mielikuvissaan. (Himberg, Laakso, Peltola, Näätänen & Vidjeskog 2000, 104.) Nuori ei välttämättä solmi ensimmäisiin ihastumisiin henkilökohtaista suhdetta, vaan ihastumiset ovat niin sanottuja kaukorakkauksia, joiden kanssa nuori seurustelee mielikuvissaan (Himberg ym. 2000, 104;

Kontula 1987, 27-28). Tällä tavalla nuori oppii sietämään ja kokemaan ihastumiseen ja rakastumiseen liittyviä tunteita. Myöhemmin käsitystä itsestä miehenä tai naisena vahvistaa seurustelu vastakkaisen sukupuolen kanssa. (Himberg ym. 2000, 104.)

Nuoruusiän identiteettikriisi on ehkä mullistavin kaikista kriiseistä, joita ihminen käy läpi elämänsä aikana. Aikaisemmin passiivisesti asioita vastaanottava lapsi muuttuu aktiiviseksi ja osallistuvaksi nuoreksi. Nuoren tulee saada tutustua ympäristöönsä ja yhteiskunnassa vallitseviin ideologioihin sekä saada tietoa aikuisten tunne-elämästä, arvoasetelmista, heikkouksista ja peloista. Heillä tulee olla myös mahdollisuus tutustua samanikäisten ajatuskulkuihin ja tunneilmaisuihin. (Hägglund, Pylkkänen & Taipale 1979, 67, 70.) Nuoren keho muuttuu ja pakottaa mielenkin muuttumaan (Hermanson, Cacciatore & Apter 2004, 93). Nuori alkaa löytää vastauksia kysymyksiin: Kuka minä olen, millainen minä olen ja mikä on minun arvoni (Vuorinen 1998, 208-209). Olennaista tässä vaiheessa on oman seksuaalisuuden haltuunotto. Tyypillinen piirre seksuaalisesta aktiivisuudesta on itsetyydytys, johon liittyvillä mielikuvilla on keskeinen merkitys seksuaalisessa kehityksessä. Itsetyydytys on nuoren tapa ottaa oma keho ja seksuaalisuutensa haltuunsa. Se on myös keino vapautua vanhempien määräysvallasta. (Kontula 1987, 14.) Tätä haltuunottoa edistää se, että nuori tutustuu omiin tunteisiinsa ja tuntemuksiinsa sekä omaan kehoon ja sen reaktioihin ja oppii hyväksymään ne (Mäenpää & Siimes 1995, 64).

Vaikka nuori voi päällepäin esittää hyvinkin itsevarmaa, sisällä hän on kuitenkin syvästi epävarma. Nuoren ruumis ja koko keho muuttuu ja siten poikkeaa kokonaan nuoren omasta aiemmasta käsityksestä itsessään. Jokainen nuori kohtaa seksuaalisuutensa omalla tavallaan. Nuoren mielen perusrakenteet säilyvät, mutta sen sisällön on muututtava fyysisen, kognitiivisen, emotionaalisen ja sosiaalisen kehityksen myötä. (Vuorinen 1998, 203, 206.)

Erik H. Eriksonin psykososiaalisen kehitysteorian mukaan nuoruus on aikaa, jolloin nuori alkaa etsiä itseään. Nuori hakee identiteettiään kokeilemalla erilaisia rooleja ja toimintatapoja, joista hän hylkää minäkäsitykseensä sopimattomat vaihtoehdot. Identiteettiä lujittavat kokeilemisen, hylkäämisen ja hyväksymisen prosessit. (Himberg ym. 2000, 99.) Esimerkiksi nuori voi peilata itseään ja omaa seksuaalista identiteettiään seurustelusuhteissaan. Suhteet ovat lyhyitä mutta intohimoisia. Näistä suhteista nuori kuitenkin oppii antamaan ja ymmärtämään seksuaalisia viestejä. (Mäenpää. & Siimes 1995, 62, 66.)

Nuoruuden kehitystehtävänä Eriksonin teorian mukaan on identiteetin muodostaminen, jonka edellytyksenä Erikson pitää kolmea asiaa: eheytymistä kokonaisuudeksi sekä jäsentymistä aikaan ja ympäristöön (Himberg ym. 2000, 98). Nuoren identiteetin muodostuminen on keskeisesti psyykkistä irtiottoa vanhemmista ja oman uskomus- ja arvojärjestelmän muodostamista. Normaalit kehitysolosuhteet nuoruusiässä lisäävät alttiutta psyykkisille kriiseille, jos nuori joutuu kohtaamaan useita muutoksia samanaikaisesti tai lyhyen ajan sisällä. Alueet, joissa nuoruusiässä tulisi tapahtua muutoksia, ovat suhde ikätovereihin, suhde omaan ruumiiseen sekä suhde omiin vanhempiin. Nuoren riippuvuus vanhemmista vähenee ja hän muodostaa uudenlaisen suhteen vanhempiinsa. (Hägglund, ym. 1979, 35, 48-49, 67.) Nuori pyrkii irtaantumaan vanhemmistaan. Hän tarvitsee kuitenkin vielä vanhempiaan, sillä vanhemmat ovat nuorelle vielä korvaamattomia tunnekohteita. (Vuorinen 1998, 207.) Tämän kriisin läpikäyminen on nuorelle aikaa vievää ja raskasta (Hägglund, ym. 1979, 67).

Ominaista tälle ajalle on myös roolien hajaantuminen. Eheytyminen kokonaisuudeksi tarkoittaa sitä, että roolien hajaantumisesta ja muuttuvista tilanteista huolimatta nuori tuntee olevansa sama ihminen. Mikäli nuori kokee menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkuvaksi kokonaisuudeksi, saavuttaa hän jäsentymisen aikaan. Tärkeät ihmissuhteet sekä historian, kulttuurin ja oman asuinympäristön tunteminen auttavat taas ympäristöön jäsentymistä. Onnistunut ratkaisu tässä kehitysvaiheessa tuottaa nuorelle eheän minäkuvan ja identiteetin sekä tasapainon ja hyvinvoinnin kokemuksen. Epäonnistunut ratkaisu taas johtaa roolien sekaantumiseen, tunteeseen, ettei tunne itseään, eikä tiedä mikä haluaisi olla sekä kykenemättömyyteen tehdä valintoja. Samalla nuori tekee ratkaisuja valmiiden roolimallien avulla. Tämä voi olla haitallista nuorelle, koska hän ei toimi omana itsenään vaan roolien mukaan. (Himberg ym. 2000, 98, 101.)

Eriksonin teoriaa on edelleen kehittänyt yhdysvaltalainen J. Marcia. Identiteetin muodostumista nuoruudessa voidaan hänen mukaansa kuvata kaksivaiheisena prosessina. Nuoret etsivät erilaisia mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja sukupuolirooliin, ammatinvalintaan ja ideologiseen maailmankuvaan liittyen, jonka jälkeen he tekevät päätöksiä näillä elämänalueilla ja sitoutuvat joihinkin vaihtoehtoihin. Oman identiteetin löytämiseen kuluu tavallisesti vuosia. Prosessi voi joillakin kestää jopa keski-ikään saakka. Oman itsensä itsetuntemuksessa murrosikäinen on vielä riippuvainen tovereistaan ja sosiaalisesta verkostostaan. Palaute toveripiiriltä vaikuttaa nuorten tunne-elämään ja itsearvostukseen. Vähitellen samankaltaisuuden tar-

ve muuttuu yksilöllisyyteen pyrkimykseksi ja hän itsenäistyy myös toveripiiristään. (Himberg ym. 2000, 100-101.)

2.3 Seksuaalikäyttäytyminen

Seksuaalikäyttäytymisellä tarkoitamme tässä työssä suudelmia, seurustelusuhteita ja yhdyntöjä. Huonot ensikokemukset ja liian varhain aloitettu intiimi seksuaalielämä voivat heikentää nuoren seksuaalista itsetuntoa ja minäkuvaa sekä aiheuttaa erilaisia mielenterveysongelmia (Kaltiala-Heino 2004, 68).

Ensimmäisiä seksuaalisia kokemuksia nuorilla ovat suudelmat, seurustelu ja hyväilyt vaatteiden päältä (Kontula 1991, 41–42). Oikean ajan seksielämän aloittamiselle voidaan katsoa olevan silloin, kun nuori kokee olevansa siihen aidosti valmis. Valitettavan usein seksiin suostutaan kuitenkin toisen painostuksesta tai humalassa. Nuorten olisi hyvä oppia olemaan lähellä toista esimerkiksi halauksin ja suudelmin ja näin oppia kokemaan kosketukset turvallisiksi ennen yhdyntöjä. (Juvakka & Kalkkinen 1998, 38–39.)

Seksuaalinen kypsyminen on hyvin yksilöllistä, mutta fyysinen kehittyminen kulkee usein käsi kädessä sukupuolikokeilujen kanssa. Biologinen ja sosiaalinen kehitys vauhdittavat toinen toisiaan, eli ne, jotka kokevat ensimmäiset kuukautiset tai siemensyöksyt varhain, hankkivat usein myös ensimmäiset seksikokemuksensa muita aikaisemmin. Seksuaalisen kypsymisen saavuttamisikä on alentunut merkittävästi sekä tytöillä että pojilla viimeisen sadan vuoden aikana. (Juvakka & Kalkkinen 1998, 38; Kontula 1991, 37-38.)

Muutosta on tapahtunut myös seksiin liittyvissä asenteissa. Esimerkiksi esiaviollisesta seksistä on tullut hyväksytympää. (Juvakka & Kalkkinen 1998, 38.) Vielä viime vuosisadan alussa ihmisiä peloteltiin itsetyydytyksen vaaroilla (Haavio-Mannila & Kontula 1997, 53-54). Nykyään itsetyydytyksestä voidaan puhua ja sen harrastamista voidaan opettaa kouluissa kertoen sen olevan osa ihmisen luonnollista seksuaalisuutta. Itsetyydytys on nuorelle ainoa turvallinen tapa muodostaa seksuaalinen minäkuva ja tutustua omaan kehoonsa. (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 20, 127.)

Kontula (1991, 37) kertoo tutkimuksessaan kristillisperäisen seksuaalietiikan hallinneen sukupuoliasioissa vuosisatojen ajan. Seksuaalisuuden katsottiin tuolloin olevan oikeutettua ai-noastaan lisääntymistarkoituksessa. Muuta seksuaalista aktiivisuutta pidettiin syntinä ja per-verssinä. Kun siemennestettä uskottiin olevan rajallinen määrä, se haluttiin säästää siittämi-seen.

Lisäksi tilapäiset suhteet ovat yleistyneet tuntuvasti viime vuosikymmeninä ja vuosina. Myös asenteet niitä kohtaan ovat muuttuneet hyväksyvämmiksi. Erityisesti naisten tilapäissuhteet sekä sukupuolikumppaneiden lukumäärä ovat lisääntyneet jo lähes samaan kuin miesten, ja suhtautuminen naisten seksuaaliseen aktiivisuuteen on tullut myönteisemmäksi. (Haavio-Mannila & Kontula 1997, 725–729.) Nuorten sukupuolielämän aloittaminen on aikaistunut Suomessa. Yhdynnän kokeneiden 15-vuotiaiden nuorten määrä on lähes kaksinkertaistunut 1960-lukuun verrattuna. (Kontula 1991, 42.)

Pidemmällä aikavälillä sukupuolielämän aloittamisikä ei ole kuitenkaan jatkuvasti aikaistunut, vaan se on välillä myös selvästi noussut. Tyttöä pidettiin naimaikäisenä jo kahdentoista ja poikaa neljäntoista vuoden iässä Antiikin Roomassa sekä Keskiajalla Englannissa. Alaikärajoja on myöhemmin pyritty nostamaan lainsäädännöllä. (Kontula 1991, 37.)

Suurin osa 15-vuotiaista oli kokenut suudelmia, seurustelua ja hyväilyjä vaatteiden päältä vuosina 1986 ja 1988. Noin puolet tytöistä ja pojista oli hyväillyt vaatteiden alta tai alastoma-na ja noin 27 % oli ollut sukupuoliyhdynnässä. Mielikuvat ja ajatukset seksuaalisuuden mer-kityksestä nuorilla muuttuvat sukukypsyyden saavuttamisen myötä. Mitä nuorempana suku-kypsyys on saavutettu, sitä suurempi osa on sitä mieltä, että yhdynät kuuluvat heidän ikäis-tensä seurusteluun. (Kontula 1991, 41–43.)

Nuorten seksiin liittyy usein riskejä, epäonnistumisia ja pelkoja, mutta se on myös onnea, iloa ja mielihyvää. Seksiin voi hyvin liittyä upeita tunteita ja kokemuksia siitä, että on hyvä ja kel-paa, jos nuori on ollut siihen valmis, eikä ole tullut pakotetuksi. Kuten aikuistenkin maail-massa, seksiä harrastetaan useista eri syistä. Nuorilla synnä on usein halu saada mielihyvän kokemuksia, olla lähellä rakastamaansa ihmistä, luottaa ja sulautua häneen. Seksin kautta haetaan esimerkiksi hellyyttä, hyväksyntää, rajoja, parisuhteen jatkumista ja anteeksiantoa. (Bild-juschkin & Malmberg 2000, 30.)

Haastattelussa asuntolanhoitaja kertoi, että hänen mielestään tytöillä seksuaalikäyttäytymiseen liittyvät ongelmat korostuvat verrattuna poikiin. Kynnys sänkyyn menemiseen on alentunut.

Tytöt hakevat huomioita ja välittämistä seksistä, mahdollisesti myös vanhempien miesten kanssa ja yrittävät näin vahvistaa heikkoa itsetuntoaan. Asuntolanhoitajan mukaan tyttöjen kainous on hävinnyt. (Hovirinne 2006.)

2.4 Seksuaalitietous

Riittäväällä seksuaalitietoudella ja myönteisellä asenteella voidaan välttää seksuaalisuuteen liittyviä ongelmia. Ensiarvoisen tärkeää nuorten seksuaalisuuden lisäämiseksi on kouluissa tapahtuva seksuaalikasvatus. Avainasemassa seksuaalivalistajina ovat opettajat, kouluterveydenhoitajat sekä terveyskeskusten henkilöstö. (Hovatta. & Ojanlatva 1995, 8-10.)

Jokainen ihminen on seksuaalinen. Sen merkitys on erilainen eri ihmisillä. Tästä johtuen ihmiset ymmärtävät seksuaalisen terveyden ja hyvinvoinnin eri tavoin. Seksuaalikasvatuksella on mahdollista selkiyttää ihmisten kuvaa omasta seksuaalisuudestaan. Asiallinen tieto lisää vastuullisuutta ja siirtää seksikokeilujen aloittamista myöhemmälle iälle. (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 18-19.)

Tutkimusten mukaan seksiasiat ovat ajankohtaisia jo yläasteikäisille (Kosunen 2004, 48). Terveyskasvatustunnit aloitetaan nykyisin useimmiten jo peruskoulun 7. luokalla. Seksivalistus on muuttunut vuosien kuluessa. Monet muistavat saaneensa tietoa seksistä vain pelottelun ja varoitusten muodossa ja asia saatettiin sivuuttaa koulun oppitunneilla kokonaan. Opettajakin saattoi viestittää olemuksellaan, että seksistä ei tule puhua, koska se on jotain paha ja hävettävää. Yleisesti Suomessa seksuaalikasvatukseen suhtaudutaan myönteisesti. Ehkäisy tieto ja valistus ovat jo paremmin kaikkien saatavilla ja häpeäntunteet, nolous ja syyllisyys ovat väistymässä. Tiedot seksistä antavat nuorelle vaihtoehtoja toimia omalla tavallaan. Seksi ei enää ole kiellettyä, vaan sitä kehoitetaan kokeilemaan omaan tahtiin fiksusti ja järkevästi. (Juvakka & Kalkkinen 1998, 39.) Seksuaalikasvatusta toteutetaan koulujen, sosiaali- ja terveys- huollon sekä kirkon ja joukkoviestinnän välityksellä (Kontula & Lottes 2000, 221).

Viidesosa oppilaista ei muista saaneensa minkäänlaista sukupuolikasvatusta peruskoulun aikana. Kouluissa sukupuolikasvatuksessa käsitellään enimmäkseen ehkäisyä, sukupuolitauteja ja aidsia, vaikka seurustelu, oma seksuaalinen rooli ja yhdynät olisivat merkittäviä asioita käsiteltäväksi nuoren seksuaalisen kehityksen kannalta.. Tavallisesti seksuaalisuudesta puhutaan varoitteluvaan sävyyn kertomatta myönteisiä ja nautintoja ilmentäviä mielikuvia. Nuoria

valistetaan usein pelottelemalla sukupuoliasioihin liittyvillä vaaroilla, ja kun ne sitten tulevat ajankohtaisemmaksi ja hyväksyttävämmäksi, heidän odotetaan kuitenkin nauttivan niistä ja solmivan seksuaalisesti tyydyttäviä emotionaalisia parisuhteita. (Kontula 1991, 50.)

Kontulan (1991, 50) mukaan sukupuolikasvatuksella ei voida vaikuttaa yhdyntöjen aloittamisikään, mutta sillä voidaan vaikuttaa lisäävästi sukupuolitietoihin ja ehkäisyyn jo ennen ensimmäistä yhdyntää. Bildjuschkinin ja Malmbergin (2000, 19) mukaan antamalla asiallista tietoa nuorille voitaisiin lisätä heidän vastuullisuuttaan ja näin siirrettäisiin seksikokeilujen aloittamis-ikää myöhemmäksi, lisäämättä vastuuttomien kokeilujen määrää tai riskikäyttäytymistä.

Myönteinen asenne seksiin saa nuoren vastaanottavaisemmaksi kuuntelemaan asiatietoa ehkäisystä ja sukupuolitaudeilta suojautumisesta. Aikuiset voivat viestittää nuorelle, että seksi ei ole vain riskejä, vaan se on iloinen ja tärkeä asia parisuhteessa. Nuori tarvitsee kotoa tukea seksi- ja seurustelukysymyksissä, vaikka vanhempien ja nuoren ei ole aina helppoa keskustella seksistä. Tuki ja avoin keskustelu auttavat nuoria solmimaan vastuullisia ja tyydyttäviä suhteita keskenään. (Juvakka & Kalkkinen 1998, 39–40.)

Tieto seksuaalisuudesta vähentää pelkoja ja auttaa selkiyttämään kuvaa omasta seksuaalisuudesta. Ymmärrettyään seksuaalisuuden monimuotoisuuden, yksilön on mahdollista tunnistaa itselleen sopivimmat tavat olla seksuaalinen ja ilmaista seksuaalisuuttaan niin, että omat toiveet toteutuvat mahdollisimman hyvin. Seksuaalinen tyytyväisyys tulisi olla kaikkien etuoikeus, ei vain sellaisten ryhmien, joilla on mahdollisuus hankkia tietoa helposti. Hyväksyttynä seksuaalisuus mahdollistaa intiimin kohtaamisen ja luo pohjan hyvälle seksille. (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 19.)

Tiedon puute seksistä ei ole ongelma enää nykyisin, sillä tietoa seksistä on valtavasti tarjolla. Oikean tiedon valinta kaikesta tarjotusta voi olla vaikeaa ja vaarana on nuorten halu kokea kaikki liian aikaisin, kuten halu päästä neitsyydestä tai poikuudesta eroon mahdollisimman pian. Seksistä keskustellaan entistä avoimemmin, vaikka aiheen käsittely saattaakin mennä nuorten keskuudessa vitsailuksi, jos asiallinen puhuminen tuntuu vaikealta. Keskustelu olisi kuitenkin tärkeää, etteivät nuoret jäisi ilmat tietoa ja neuvoja. Nuorilla on nykyisin entistä enemmän tietoa raskaaksi tulon mahdollisuudesta, ja ehkäisystä huolehtimisen he kokevat yhteiseksi asiaksi. Katumuspillit ovat kuitenkin harmittavan yleisesti käytettyjä ja niihin joudutaan usein turvautumaan humalassa tapahtuneen yhdynnän jälkeen. Kondomin käyttöä

opetetaan joissakin kouluissa oppitunneilla ja kouluterveydenhoitajat jakavat opiskelijoille niitä. Kondomin käytön tärkeys on yleensä tiedossa ja käyttöohje tuttu, mutta käytännön toteutus on vaikeampaa, sillä kondomien hankkiminen voi tuntua nololta. (Juvakka & Kalkkinen 1998, 37–39.)

Nuorelle voi kasautua paineita ja odotuksia siitä, että oman kehon tulisi olla samanlainen kuin tiedotusvälineiden ja mainosten ihanneihmisillä, joille on kuvitettu vilkas seksielämä. Seksi on yksi elämän iloisimmista asioista, mutta se voi herättää nuorella hämmennystä ja häpeän tunteita. Nuori saattaa pohtia, pitäisikö itsellään olla samanlaisia kokemuksia ja onko hän toisista nuorista poikkeava. (Juvakka & Kalkkinen 1998, 37–38.)

Tekemässämme haastattelussa terveydenhoitajat kertoivat, että nuorilla on melko hyvä seksuaalietäisyys. Suurempi ongelma heidän mielestään onkin se, että suhde seksuaalisuuteen on muuttunut. Osalle nuorista seksuaalisuuteen liittyvät asiat ovat ajankohtaisia jo ala-asteella. Haastattelun perusteella hyvin suuri osa nuorista tietää sukupuolitautilien riskeistä sekä rasakaaksi tulon mahdollisuudesta, mutta silti kondomia ei käytetä. Jälkiehkäisy ja aborttien määrä on heidän mukaan lisääntynyt. (Karjalainen ym. 2006.)

2.5 Vapaa-ajan harrastaminen

Liikunnan harrastamista on selvitetty useissa erilaisissa tutkimuksissa, koska liikunnallista elämäntapaa pidetään Suomessa terveyden kannalta tärkeänä. Nuoren kasvulle, kehitykselle ja terveydelle onkin välttämätöntä päivittäinen fyysinen aktiivisuus. Luotaessa liikunnallisia edellytyksiä, alle 18-vuotiaat ovat tärkein ryhmä, koska tässä ikäryhmässä luodaan pohja tuleville elämäntavoille. (Näkökulmia lasten ja nuorten hyvinvointiin 2004, 28.)

Suuren kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan lähes puolet 3-18-vuotiaista lapsista ja nuorista liikkuu vähintään 4 kertaa viikossa ja 90 prosenttia liikkuu viikoittain. Suosituimpia harrastusjärjestöjä ovatkin liikunta- ja urheiluseurat. Aktiivinen liikuntaharrastus, vähintään neljä kertaa viikossa, vähenee iän myötä WHO- Koululaistutkimuksen vuoden 2002 selvityksen mukaan. Aktiivisesti liikuntaa 11-vuotiaana harrastavia poikia oli 62 prosenttia, 15-vuotiailla tämä luku väheni 48 prosenttiin. Tyttöjen osalta muutos oli vastaavasti 52 prosentista 34 prosenttiin. Myös liikunnallisesti passiivisten osuus kasvaa iän myötä: 15-vuotiaista pojista 9 prosenttia ja tytöistä 10 prosenttia ei harrasta viikoittain liikuntaa. Kuitenkin aktiivinen lii-

kunnanharrastus on lisääntynyt viime aikoina sekä tytöillä että pojilla. (Suomalaisten lasten ja nuorten liikunnan harrastaminen.)

Ihminen tarvitsee jo lapsena päivittäistä liikuntaa vähintään 2 tuntia päivässä. Myös nuoret tarvitsevat tavoitteellista ja monipuolista liikuntaa päivittäin. Ympäristön tulee olla houkutteleva, siitä tulisi poistaa harrastamiseen liittyviä esteitä ja sen tulisi tukea turvallista harrastamista eri ympäristöissä. (Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset 2005.)

Harrastus- ja vapaaehtoistoiminta antaa nuorelle loistavan tilaisuuden oppia erilaisia tietoja ja taitoja, joista on hyötyä nuorelle tulevaisuudessa. Ne antavat myös taitoja yhteistyöhön, itsensä kehittämiseen, luovuuteen ja kommunikaatioon toisten ihmisten kanssa. Jos vapaa-ajan harrastus on mielekästä, nuorella on mahdollisuus saada itseluottamusta sekä oppia tavoitteellisuutta, sopeutumiskykyä sekä ongelmanratkaisutaitoja. (Harrastuksissa opitaan tärkeitä elämäntaitoja)

Nuorille yleensä tärkeimpiä syitä harrastamiseen ovat ystävät, vertaisryhmässä oleminen ja mukava tekeminen sekä kunnon ylläpitäminen. Nuoret pitävät harrastusta myös rentoutuskeinona sekä mahdollisuutena päästä pois kotoa. Harrastamisen ohessa he tapaavat eri ihmisiä kuin tavallisesti ja se on hyvä vastapaino kouluasioille sekä mahdollisille ongelmille. Suosituimpia harrastuksia ovat omatoiminen liikunta, harrastus urheiluseurassa, lukeminen tai kirjoittaminen sekä tietokone- ja musiikkiharrastus. Syitä siihen miksi nuoret eivät harrasta mitään ovat yleensä ajan ja rahan puute, kiinnostuksen loppuminen, kaverit, haluttomuus harrastaa sekä pitkät välimatkat. Myös se, että sopivaa harrastusta ei ole löytynyt voi olla syy harrastamattomuuteen. (Laine 2004, 13, 15-16.)

Kajaanin Vitalin terveydenhoitajien haastattelussa kävimme keskustelua myös asuntolaopiskelijoiden harrastamisesta. Terveydenhoitajat kertoivat yleisimpiä harrastuksia opiskelijoiden keskuudessa olevan tällä hetkellä punttisali ja sähly. Nuoret, jotka ovat tottuneet harrastamaan jo kotona asuessaan, luultavasti jatkavat harrastamista myös asuntolassa. Mikäli kotona ei ole opittu harrastamaan mitään, ei harrastuksia olla monesti kiinnostuneita hakemaan tai maksamaan niistä. (Karjalainen ym. 2006.)

3 ASUNTOLA- ASUMINEN

Asuminen kodin ulkopuolella vaatii opiskelijalta itsenäisyyttä ja itsekuria. Asuntoloissa työskentelee asuntolanhoitaja, mutta opiskelijan on itse huolehdittava omasta opiskelustaan sekä osattava huomioida myös muita asukkaita. (Asuminen yhdessä ja yksin) Haastattelussa terveydenhoitajat toivat ilmi, että ammattiopiston asuntolaopiskelijoiden seksuaalikäyttäytymisen on solukohtaista (Karjalainen ym. 2006). Kavereiden merkitys kasvaa murrosiässä ja toveripiirin merkitys nuorten käyttäytymiseen on suuri. Vanhemmilla ja muilla kasvattajilla on suuri merkitys nuorten asenteiden muotoutumiselle ennen murrosikää. (Kontula 1991, 46.)

Kainuun ammattiopiston asunnot ovat soluasuntoja. Huoneissa on peruskalusteet ja solun yhteisissä tiloissa muut elämiseen tarvittavat kalusteet, kuten liesi, tv ja mikro, pyykinpesukone sekä sauna. Kaikkia asuntolassa asuvia koskevat samat säännöt, jotka on luotu viihtyvyyden ja opiskelurauhan säilymiseksi. Asuntolassa asuvien turvallisuuden turvaamiseksi asuntoloissa työskentelee asuntolanhoitaja. (Asuminen.)

4 TUTKIMUSONGELMAT

Opinnäytetyömme tavoitteena oli tehdä Kainuun ammattiopistolle selvitys, josta ilmenee asuntolaopiskelijoiden seksuaalitetouden määrä. Lisäksi pyrimme saamaan tietoa heidän seksuaalikäyttäytymisestään. Kysyimme myös muutamalla kysymyksellä nuorten vapaa-ajan viestosta. Tutkimuksemme tarkoituksena on tuottaa Kainuun ammattiopistolle tietoa, jota se voi käyttää hyödyksi kehittäessään seksuaalivalistustaan ja harrastustoimintaansa nuorille asuntolaopiskelijoille. Muodostimme tutkimusongelmien ja kyselyn kysymysten pohjalta alaongelmia selkiyttämään tulosten käsittelyä.

Tutkimusongelmiamme ovat:

1. Millaista on KAO:n asuntolaopiskelijoiden seksuaalikäyttäytyminen?
 - 1.2 Seksuaaliasioiden ajankohtaisuus
 - 1.3 Opiskelijoiden mielipiteitä seksuaalisuuteen liittyvistä asioista
 - 1.4 Asuntolaopiskelijoiden ehkäisyn käyttö
 - 1.5 Seksuaalikäyttäytyminen asuntolassa
 - 1.6 Asuntolaopiskelijoiden kokeneisuus seksiasioissa
2. Millaista on KAO:n asuntolaopiskelijoiden seksuaalitetous?
 - 2.1 Seksuaaliopetus KAO:lla
 - 2.2 Seksuaalisuuteen liittyvien asioiden tiedonhankinta
 - 2.3 Opiskelijoiden tiedon määrä ja käsitykset seksuaalisuudesta
3. Millaisia toiveita nuorilla on ammattiopiston harrastustoiminnan kehittämiseksi?
 - 3.1 Asuntolaopiskelijoiden harrastukset
 - 3.2 Harrastusmahdollisuuksien saatavuus opiskelupaikkakunnalla
 - 3.3 Asuntolaopiskelijoiden harrastusmahdollisuuksiin liittyvät toiveet

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskeistä ovat johtopäätökset aiemmista tutkimuksista, aiempi teoriatieto, tutkittavien henkilöiden valinta ja perusjoukonmäärittely. Tutkijat ovat laatineet valmiit vastausvaihtoehdot strukturoiduissa kysymyksissä. Vastaaaja rengastaa tai rastittaa vastausvaihtoehdoista yhden tai useamman vaihtoehdon tutkijan antamien ohjeiden mukaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 131, 188.) Tutkimuksemme etenee induktiivisen tutkimusprosessin mukaan. Kyseessä on kvantitatiivinen tutkimus, jonka aineistonkeruussa käytämme kyselylomaketta. Kyselylomakkeessa on pääosin strukturoituja kysymyksiä ja kaksi avointa kysymystä. Muodostimme avoimia kysymyksiä harrastamiseen liittyen, koska vain avoimilla kysymyksillä oli mahdollista saada kaikki oppilaiden harrastustoiveet tietoon.

5.1 Kyselylomakkeen muodostaminen ja kohderyhmän valinta

Muodostimme kyselylomakkeen (liite 1) Kouluterveys 2002- kyselyn lomaketta apuna käyttäen sekä tilaajan toiveet huomioon ottaen. Lisäksi muodostimme kysymyksiä kootun teoria-tiedon pohjalta. Esitetasimme kyselylomakkeen pienellä joukolla 15-18-vuotiaita. Esitetaukseen osallistuneet kommentoivat kyselymme selkeyttä, ymmärrettävyyttä sekä kysymyksen tarpeellisuutta. Kommenttien pohjalta muokkasimme kyselymme lopulliseen muotoon. Tilaaajan toiveesta kysely suoritettiin Kainuun ammattiopiston asuntolaopiskelijoille Vuokatissa, Seppälässä, Opintie 3:ssa ja 2:ssa, Suomussalmella ja Kuhmossa. Asuntolaopiskelijoiden kokonaismäärä oli noin 420.

5.2 Kyselyn toteutus

Toteutimme kyselyn Kainuun ammattiopiston asuntolaopiskelijoille maaliskuussa-huhtikuussa 2006. Kyselyyn osallistui Suomussalmen, Vuokatin, Kuhmon ja Kajaanin asuntolaopiskelijoi-ta. Kyselyt järjestettiin eri päivinä kunnittain ja olimme itse paikalla suorittamassa kyselyn. Samaan aikaan kyselyn omaa opinnäytetyötään varten suoritti päihteisiin liittyen Heidi Väisänen. Mukana paikalla olivat myös kuraattorit Mauno Keränen ja Tiina Vuorinen. Ammat-tiopisto oli tiedottanut opiskelijoille tulostamme ja kaikki paikalla olevat asuntolaopiskelijat

osallistuivat kyselyyn. Kyselylomakkeet lähetettiin etukäteen sähköpostilla ammattiopistoille ja he olivat tulostaneet ne meille valmiiksi. Opiskelijat kokoontuivat isoon tilaan, jossa he vastasivat henkilökohtaisesti kyselylomakkeisiinsa.

Ennen kyselyn aloittamista esittelimme itsemme ja kerroimme työmme aiheesta ja sen tärkeydestä meille ja opiskelijoille itselleen. Vastaamalla rehellisesti opiskelijoilla olisi mahdollisuus vaikuttaa omaan hyvinvointiinsa ja viihtyvyyteensä asuntoloissa. Pyysimme vastaajia vastaamaan huolellisesti, totuudenmukaisesti ja henkilökohtaisesti. Korostimme, että vastaukset ovat nimettömiä, eikä kenenkään henkilöllisyys tule missään vaiheessa ilmi. Vastaukset käsittelemme luottamuksellisesti ja hävitämme kyselylomakkeet heti, kun niitä ei enää tarvita. Jotta jokainen vastaisi huolellisesti, ilmoitimme, että kaikki lähtevät yhtä aikaa kyselyyn varatun ajan kuluttua. Jätimme asuntoloihin muutamia kyselylomakkeita, jotta opiskelijat, jotka eivät päässeet kyselytilanteeseen, saivat mahdollisuuden vastata kyselyyn. Kuraattori Mauno Keränen toimitti lomakkeet meille myöhemmin kirjekuorissa.

5.3 Aineiston käsittely ja analyysi ja tutkimustulosten raportointi

Suoritimme aineiston analyysin SPSS- ohjelman avulla. Kyselylomaketta tehdessämme numeroimme kysymykset valmiiksi helpottaaksemme vastausten syöttämistä ohjelmaan. Ja oimme vastauslomakkeet puoliksi ja syötimme tiedot koneelle. Raportoimme tulokset suoranaisesti ja havainnollistimme niitä frekvensseinä ja prosenttilukuina sekä kuvioina ja taulukoina.

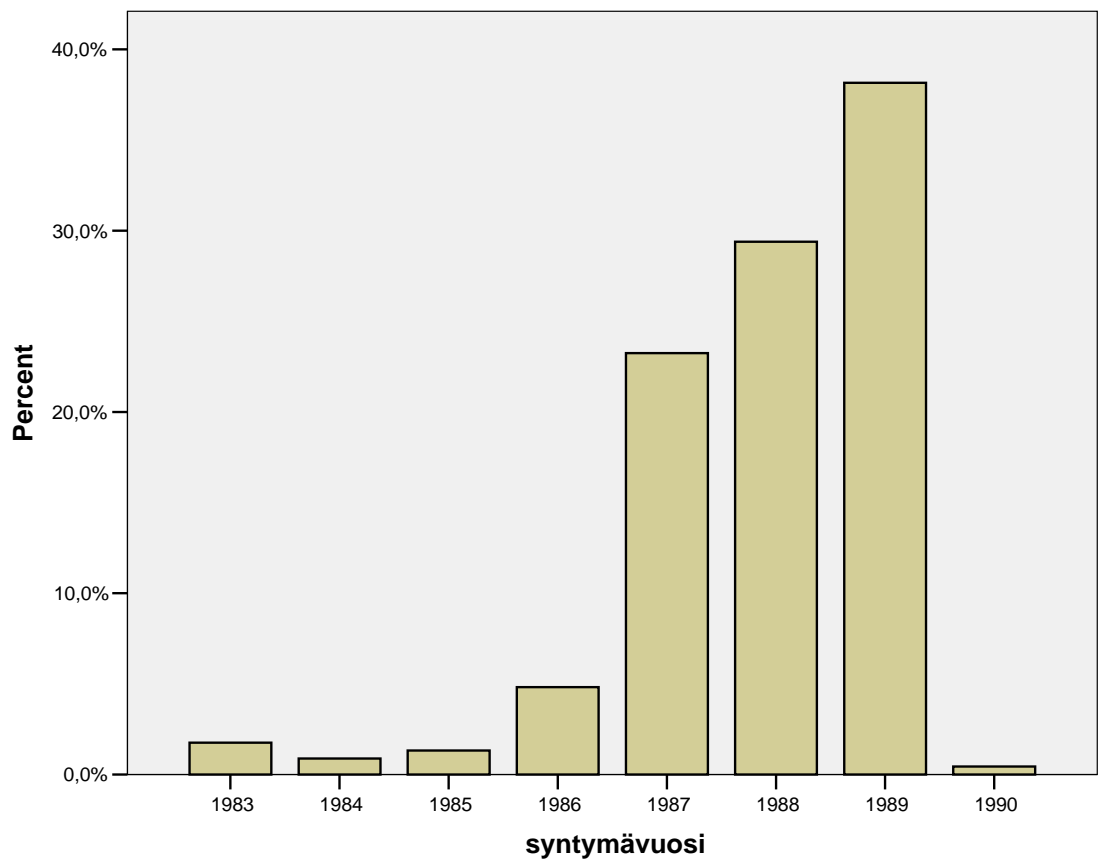
Emme ole lähteneet tekemään induktiivista aineiston analysointia, koska meillä oli vain kaksi avointa kysymystä ja saimme vastauksia harrastusmahdollisuuksien lisäämiseen liittyen niin vähän. Kirjoitimme ylös kaikki toiveet, jonka jälkeen laskimme kuinka paljon mitäkin toiveita oli. Raportoimme tuloksissa opiskelijoiden yleisimmät harrastukset, onko harrastuksia opiskelijoiden mielestä tarpeeksi opiskelupaikkakunnalla sekä kaikki toiveet harrastustoiminnan kehittämiseksi.

6 TULOKSET

Tulokset käsittelemme taustamuuttujien jälkeen tutkimusongelmien mukaisessa järjestyksessä.

6.1 Taustamuuttujat

Käsittelimme 228 kyselylomaketta, jotka hyväksyimme mukaan tutkimukseen. Hyväksyimme vastaajien iäksi 15-23 vuotta. Hylkäsimme sitä vanhemmat, koska työmme keskittyy ainoastaan nuoriin asuntolaopiskelijoihin. Hylkäsimme myös sellaiset vastaukset, jotka oli jätetty keskeneräiseksi tai vastaukset olivat muuten epäselviä. Hylkäsimme yhteensä seitsemän lomaketta. Vastaajista suurin osa (38,2 %) oli vuonna 1989 syntyneitä (Kuvio 1.)

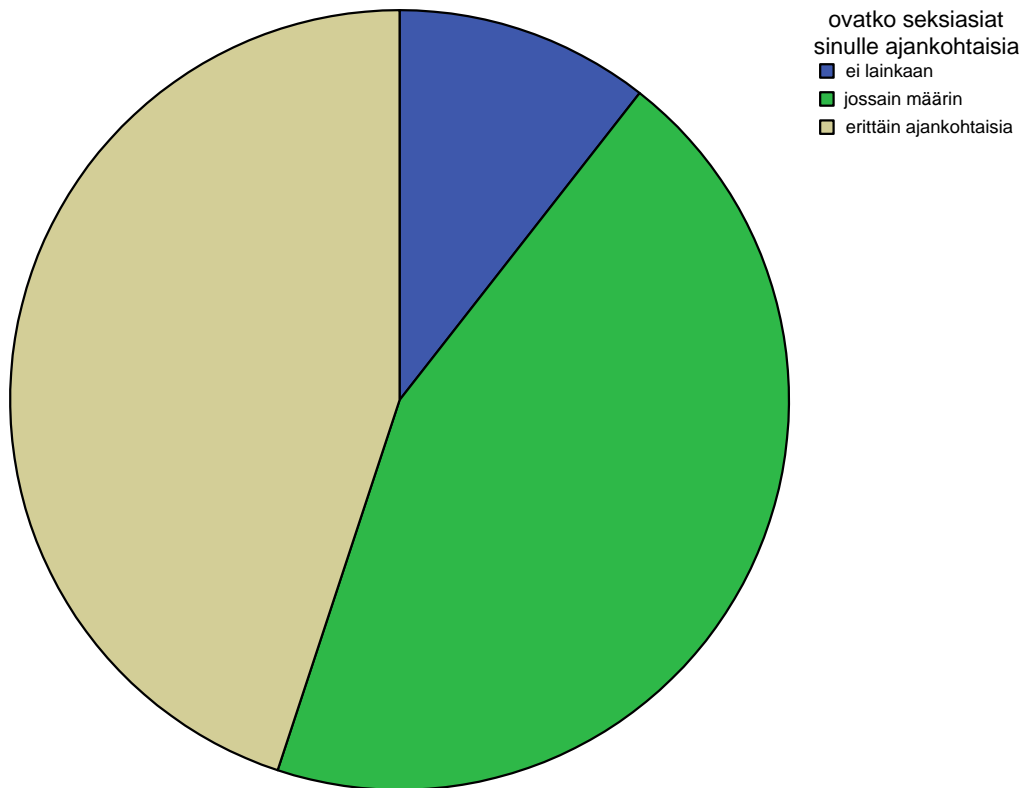
KUVIO 1. Vastaajien syntymävuodet.

Tyttöjä vastanneista oli 46,5 % ja poikia 53,5 %. Vastajat olivat eri puolilta Suomea, muutama vastaaja oli myös ulkomailta. Kuitenkin tällä hetkellä he asuvat Kainuun alueella. Ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoita oli eniten (53,5 %). Toisen vuosikurssin opiskelijoita oli 23,7 % ja kolmannen 22,4 %. Vastaamatta oli jättänyt yksi henkilö.

6.2 KAO:n opiskelija-asuntolassa asuvien seksuaalikäyttäytyminen

6.2.1 Seksuaaliasioiden ajankohtaisuus

Kysymyksillä 10-13 ja 21 kysyimme opiskelijoiden seksuaaliasioiden ajankohtaisuutta. Vastajista 44,9 % koki seksiasiat erittäin ajankohtaisiksi ja 44,5 % jossain määrin ajankohtaisiksi. Seksiasiat eivät ole lainkaan ajankohtaisia 10,6 %:lla vastanneista (kuvio 2).

KUVIO 2. Seksiasioden ajankohtaisuus

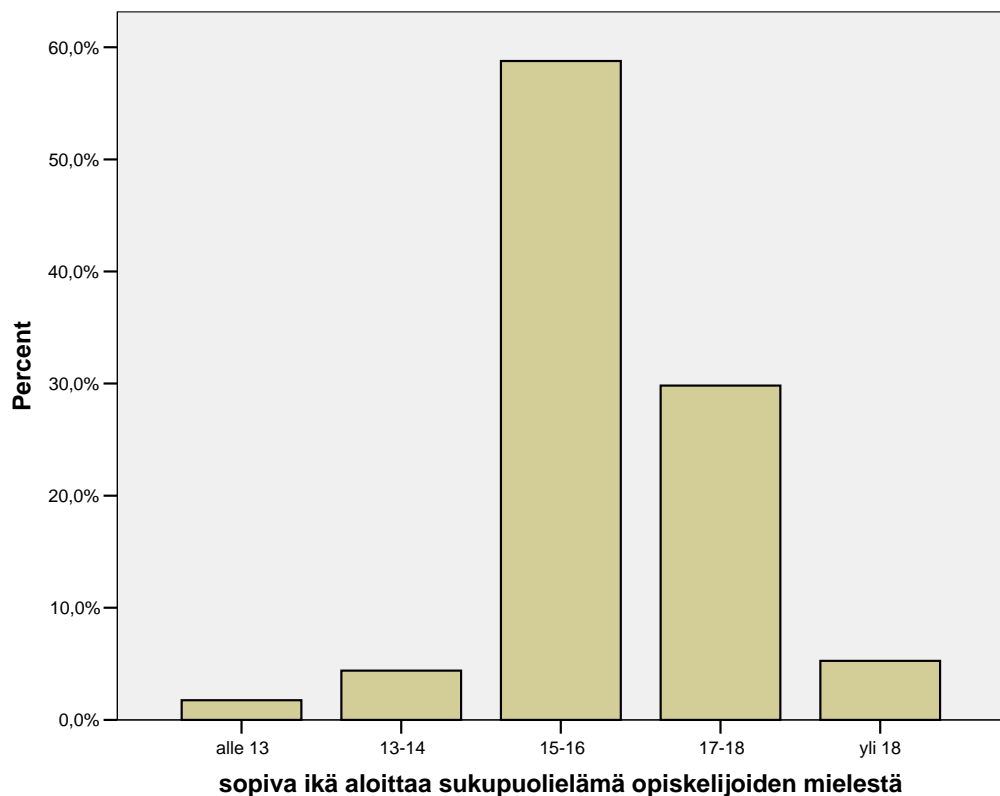
Vastaajista 42,5 % seurusteli vakituisesti. Seurustelevista 16,5 % ilmoitti kumppaninsa asuvan ammattiopiston asuntolassa. Vanhempien tiedossa seurustelutilanteensa ilmoitti olevan 86,2 % vastaajista. Opiskelijoista 43,6 % ei ollut ollut sukupuoliyhdyntässä kertaakaan viimeisen kuluneen kuukauden aikana, 7,6 % oli ollut kerran, 12,4 % 2-3 kertaa ja 36,4 % 4 kertaa tai useammin.

6.2.2 Opiskelijoiden mielipiteitä seksuaalisuuteen liittyvistä asioista

Kysymyksillä 14-18 selvitimme opiskelijoiden mielipiteitä seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Heistä 29,5 % oli täysin sitä mieltä, että on oikein harrastaa seksiä, vaikka ei seurustele vakituisesti. Asiasta samaa mieltä oli 26,4 %, 27,3 % ei osannut sanoa, 10,1 % oli eri mieltä väittämän kanssa ja 6,6 % oli täysin eri mieltä.

Kysyttäessä saavatko vanhemmat puuttua siihen, kenen kanssa seurustelee, 1,8 % oli täysin samaa mieltä, 6,6 % oli väittämän kanssa samaa mieltä, 15,8 % ei osannut sanoa mielipidettään. Eri mieltä väittämän kanssa oli 34,6 % ja täysin eri mieltä 42,1 %. Selvitettäessä onko ystävillä vaikutusta seurustelukumppanin valintaan 1,8 % oli täysin samaa mieltä ja 4,8 % oli samaa mieltä, 20,2 % ei osannut sanoa mielipidettään, 30,7 % oli eri mieltä ja 42,1 täysin eri mieltä.

Väittämään ”sukupuoliyhdyntä ei kuulu ikäisteni seurusteluun”, vastaajista 54,4 % oli täysin eri mieltä, 29,8 % oli eri mieltä, 10,5 % ei osannut sanoa, 3,1 % oli samaa mieltä ja 2,2 % oli täysin samaa mieltä väittämästä. Kysyessämme sopivaa ikää aloittaa sukupuolielämä 58,8 % ilmoitti sopivaksi iäksi 15-16 vuotta, 29,8 % 17-18, 5,3 % yli 18 vuotta, 4,4 % 13-14 vuotta ja 1,8 % alle 13. (Kuvio 3)

KUVIO 3. Sopiva ikä aloittaa sukupuolielämä.

6.2.3 Asuntolaopiskelijoiden ehkäisyn käyttö

Kysymyksissä 23-26 sekä 33-35 kysimme ehkäisyyn liittyviä asioita. Kysyttäessä ehkäisymenetelmää viimeisimmässä yhdynnässä sukupuoliyhdynnässä olleista 39,7 % vastasi käyttäneensä kondomia. 31,9 % käytti e-pillereitä, 31,9 % sanoi käyttäneensä kondomia ja e-pillereitä ja 25,7 % ei mitään. Jotain muuta ehkäisymenetelmää käytti 1,2 %.

Tytöistä 60,8 % oli käyttänyt ehkäisypillereitä joskus ja nykyisin pillereitä käyttää 36,5 % vastanneista. Ehkäisypillereitä ei ollut käyttänyt koskaan 39,2 %. Jälkiehkäisyä oli käyttänyt vastanneista tytöistä kerran 18,8 % tyttöä, 15,1 % tyttöä kaksi kertaa, kolme tai useamman kerran 4,7 % tyttöä. Jälkiehkäisyä ei ollut käyttänyt 46,2 % tytöistä. Yksi vastanneista ei tiennyt mitä jälkiehkäisy on.

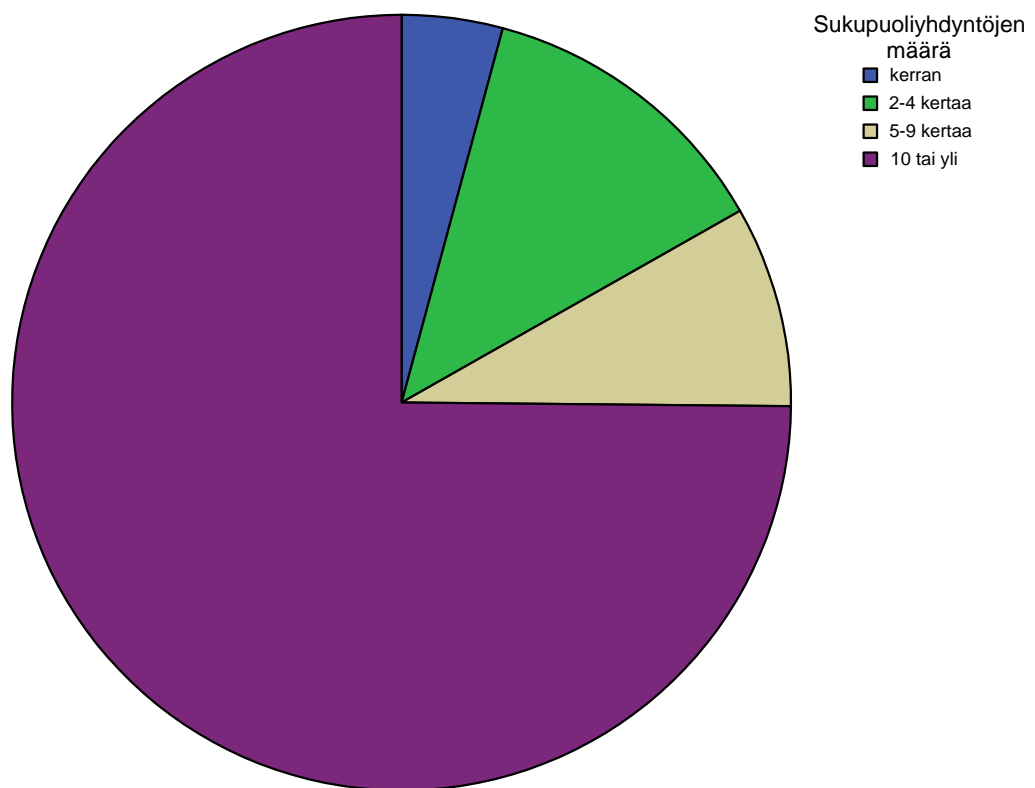
Kondomeja oli helppo saada 93,4 %:n mielestä ja kondomien ostoa oli 14,8 %:n mielestä no-
loa. Vastanneista 51,3 % tiesi jonkun, jolla on tai on ollut sukupuolitauti.

6.2.4 Seksuaalikäyttäytyminen asuntolassa

Kysymyksillä 27-29 tiedustelimme opiskelijoiden seksuaalikäyttäytymistä asuntolassa. Asuntolan sääntöjä seksuaalikäyttäytymisen suhteen piti sopivana 56,4 %. Asuntolassa sukupuoliyhdyntä oli ollut 34,8 % kaikista vastanneista. Vastanneista 73,3 % tiesi jonkun, joka oli ollut sukupuoliyhdyntä asuntolassa.

6.2.5 Asuntolaopiskelijoiden kokeneisuus seksiasioissa

Kysymyksillä 19, 20 ja 22 selvitimme asuntolaopiskelijoiden kokemuksia seksiasioista. Heistä 89,4 % oli suudellut suulle, 86,3 % oli hyväillyt vaatteiden päältä ja 81,4 % oli hyväillyt vaatteiden alta tai alasti. Vastanneista 73,2 % oli ollut sukupuoliyhdyntä. Heistä sukupuoliyhdyntä kerran oli ollut 4,2 %, 2-4 kertaa 12,6 %, 5-9 kertaa 8,4 % ja 10 kertaa tai useammin 74,9 % (kuvio 4).

KUVIO 4. Sukupuoliyhdyntöjen määrä

Kysymyksessä ”kuinka monen kumppanin kanssa olet ollut sukupuoliyhdyntäessä” 0,6 % opiskelijoista vastasi en yhdenkään, 27,7 % yhden, 14,5 % kahden, 27,1 % kolmen tai neljän ja 30,1 % viiden tai useamman kanssa.

6.3 Seksuaalitetous

6.3.1 Seksuaaliopetus KAO:lla

Kysymykset 5 ja 6 käsittelivät seksuaaliopetusta KAO:lla. Vastaajista 65,3 % piti seksuaaliopetuksen määrää sopivana, 1,8 % mielestä opetusta oli liikaa ja 32,9 % mielestä sitä oli liian vähän. Nykyisen koulutuksen aikana seurustelua oli käsitelty 52,0 %:n mielestä. Raskauden ehkäisyä 56,4 %:n mielestä, klamydiaa 50,2 %:n, aisia ja HIViä 50,7 %:n, yhdyntöjä 45,3 %:n, jälkiehkäisyä 42,6 %:n, hedelmällisyyttä 34,5 %:n mielestä.

6.3.2 Seksuaalisuuteen liittyvien asioiden tiedonhankinta

Nuorten tapaa hankkia tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista selvitimme kysymyksillä 7 ja 8. Seksuaalisuuteen liittyvistä asioista kavereiden kanssa keskustelea 84,2 %, vanhempien kanssa 35,2 %, terveydenhoitajan kanssa 31,5 % ja jonkun muun kanssa 82,0 %, johon yleisimmät vastaukset olivat tyttö- tai poikakaverin tai sisarusten kanssa. Kavereilta tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista hankkii 56,0 %, vanhemmilta 16,0 %, terveydenhoitajalta 32,9 %, lehdistä 50,7 %, internetistä 49,8 %, kirjoista 28,0 %, televisiosta 30,7 % ja jostain muualta 93,9 %

6.3.3 Opiskelijoiden tiedon määrä ja käsitykset seksuaalisuudesta

Opiskelijoiden tietämystä ja käsityksiä seksuaalisuudesta kysyimme väittämien avulla kohdassa 9, joihin opiskelijat vastasivat joko oikein, väärin tai en tiedä. Väitteeseen, ”kuukautisten alkaminen on merkki siitä, että tyttö voi tulla raskaaksi”, oikein vastasi 68,1 %, en tiedä vastasi 6,6 % ja väärin vastasi 25,2 %. Väitteeseen, ”vain kondomi suojaa sukupuolitaudeilta”,

91,2 % vastaajista vastasi oikein, 2,6 % vastasi en tiedä ja 6,2 % vastasi väärin. Väittämään ”sukupuolitauti on joskus oireeton”, oikein vastasi 83,3 %, väärin vastasi 8,8 % ja en tiedä 7,9 %. ”Nainen ei voi tulla raskaaksi ensimmäisellä yhdyntäkerralla”, oikein vastasi 22,8 %, väärin 73,7 % ja en tiedä 3,5 %. ”Siemensyöksyjen alkaminen on merkki siitä, että mies on tullut sukukypsäksi ja voi siittää lapsia”, oikein vastasi 89,8 %, väärin 4,4 % ja en tiedä 5,8 %. ”Klamydiatulehdus voi aiheuttaa hedelmättömyyttä”, oikein vastasi 73,9 %, väärin 4,0 % ja en tiedä 22,1 %. ”Lain mukaan sukupuoliyhdyntä on kielletty alle 16-vuotiaan kanssa”, oikein vastasi 77,0 %, väärin 12,4 % ja en tiedä 10,6 %.

6.4 Millaisia toiveita asuntolaopiskelijoilla on harrastustoiminnan kehittämiseksi?

6.4.1 Asuntolaopiskelijoiden harrastukset

Yleisimpiä harrastuksia opiskelijoilla olivat lenkkeily, metsästys, lukeminen ja moottoriurheilu. Lisäksi harrastuksina olivat kuntosali, musiikki, lumilautailu ja erilaiset pallopelit, kuten lentopallo, koripallo ja sähly. Opiskelijoista mitään ei harrastanut 26,7 % (59).

6.4.2 Harrastusmahdollisuuksien saatavuus opiskelupaikkakunnalla

Kysyimme, onko opiskelupaikkakunnalla opiskelijoiden mielestä tarpeeksi harrastusmahdollisuuksia saatavilla. Vastanneista 53,4 %:n (118) mielestä harrastusmahdollisuuksia oli riittävästi saatavilla. Heistä toiveita harrastusmahdollisuuksien lisäämiseen esitti 27 % (32). Harrastusmahdollisuuksia ei ollut tarpeeksi 46,6 %:n (103) mielestä vastanneista. Heistä 43 %:lla (45) oli toiveita harrastusmahdollisuuksiin.

6.4.3 Asuntolaopiskelijoiden harrastusmahdollisuuksiin liittyvät toiveet

Yleisin harrastusmahdollisuuksien lisäämiseen liittyvä toive oli kuntosaliin liittyen. Salille toivottiin joko kunnostusta tai sijaintia lähemmäs asuntolaa (17 toivetta). Opiskelijat toivoivat ylipäätään enemmän harrastusmahdollisuuksia (13 toivetta). Lisäksi toivottiin ohjattuna lii-

kuntana sählyä, lentopalloa, koripalloa, tanssia ja sulkapalloa (11 toivetta). Tietokoneita ja internetyhteyksiä, enemmän salivuoroja, biljardipöytää sekä ohjattua liikuntaa asuntoloihin toivoi 8 opiskelijaa. Tanssia, sählyä, urheilua ja harrastusmahdollisuuksista tiedottamista toivoi neljä opiskelijaa. Kolme opiskelijaa toivoi kuljetuksia harrastuksiin, ilmaislippuja uimahallille, muuta rahallista helpotusta harrastuksiin sekä mahdollisuutta päästä pelisoluun.

Yksittäisinä toiveina toivottiin tennistä ja sulkapalloa, leikkimielistä pelaamista, nuorison huomioimista, lentopallojoukkuetta, musiikin tunteja, aerobicia, ratsastusta ja lehtiä asuntoon. Toivottiin myös nyrkkeilyä ja painia sekä ohjattua voimannostoa, autotallia ”tuunausta” varten, joogaa, kokkausryhmää, elokuvanäytöksiä, omaan ammattiin liittyviä harrastuksia, verkkopelejä, askarteluhuonetta ja rimpuilutelinettä. Lisäksi toivottiin koiriin liittyviä harrastuksia, atk-kursseja, mahdollisuuksia keilaukseen, tietoa aerobicista, toimintaa muidenkin nuorten kuin asuntolassa asuvien kanssa, pokeria ja ampumarataa asuntoon.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA NIIDEN POHDINTA

Työmme tavoitteena oli selvittää, millaista Kainuun asuntolaopiskelijoiden seksuaalikäyttäytyminen ja -tietous on.

7.1 Seksuaalikäyttäytyminen

Tutkimusten mukaan seksiasiat ovat ajankohtaisia jo yläasteikäisille. Kouluterveyskyselyn raportista vuosilta 1998-1999 ilmeni, että peruskouluikäisten yhdyntäaktiivisuus olisi lisääntymässä (Kosunen 2004, 46). Tekemässämme kyselyssä suurimmalle osalle asuntolaopiskelijoista seksiasiat olivat ”erittäin ajankohtaisia” tai ”jossain määrin ajankohtaisia”.

Verratessa tyttöjen ja poikien eroja, kävi ilmi, että tytöillä suurimmalla osalla seksiasiat olivat ”erittäin ajankohtaisia”, kun taas pojilla seksiasiat olivat ”jossain määrin ajankohtaisia”. Pojilla oli myös enemmän ”ei lainkaan” vastauksia. Myös Kosunen (2004, 48) mukaan seksiasiat ovat ajankohtaisempia tutkittavien iässä tytöille kuin pojille. Tuloksistamme ilmeni myös, että tyttöjen sukupuolielämä on aktiivisempaa kuin pojilla. Tulokset selittyvät sillä, että tytöt kehittyvät poikia nopeammin.

Suurin osa vastanneista oli suudellut (89,4 %) ja hyväillyt vaatteiden päältä (86,3 %) tai alasti (81,4 %). Kontulan (1991, 42) tekemän tutkimuksen mukaan 15-vuotiaista yli puolet vuosina 1986 ja 1988 oli suudellut ja hyväillyt vaatteiden päältä. Kosunen (2004, 48) mukaan lukion 2. luokkalaisista vuosina 2002–2003 suudellut oli tytöistä 86 % ja pojista 79 %. Hyväilyjä vaatteiden päältä oli kokenut tytöistä 82 % ja pojista 74 %. Vaatteiden alta oli hyväillyt tytöistä 73 % ja pojista 60 %.

Suurin osa tytöistä ja pojista oli sitä mieltä, että sopiva ikä sukupuolielämän aloittamiseen on 15-16 vuotta. Kaikista vastanneista 73,2 % oli ollut sukupuoliyhdyntässä ja heistä yli puolella yhdyntäkertoja oli 10 tai yli. Sukupuoliyhdyntässä olleista kuluneen kuukauden aikana 61,4 % tytöistä oli ollut yhdynnässä 4 kertaa tai useammin ja pojista 36,9 %. Kuitenkin suurin osa pojista (79,7 %) ei ole ollut yhdynnässä kertaakaan kuluneen kuukauden aikana ja tytöistä 37,3 %.

Seksiasioiden ajankohtaisuudesta kertoo valtaosan vastaus sukupuoliyhdyntään kuulumisesta ikäistensä seurusteluun. Yli puolet vastanneista ilmoitti sopivaksi iäksi sukupuolielämän aloittamiseen 15-16 vuotta. Sukupuoliyhdyntässä 10 kertaa tai yli on ollut 54,8 %. Vastanneista 36,4 % oli ollut sukupuoliyhdyntässä viimeisen kuukauden aikana 4 kertaa tai useammin.

Ajatuksia herättivät luvut sukupuolikumppaneiden määrästä. Tytöistä viiden tai useamman kumppanin kanssa oli ollut 31,3 % ja pojilla 28,5 %. Yhden kumppanin kanssa tytöistä oli ollut 21,6 % ja pojista 33,3 %. Verrattuna Kouluterveyskyselyn vuosilta 2002-2003 lukion 2. luokkalaisille tehdyn kyselyn vastauksiin, luvut ovat huomattavasti korkeampia. Kyseisessä tutkimuksessa tytöillä vastaava luku viiden tai useamman kumppanin kanssa vuosina 2002-2003 oli 16 % ja pojilla 12 %. Yhden kumppanin kanssa tytöistä oli ollut 42 % ja pojista 46 %. Kouluterveyskyselyyn vastanneista yhdyntään kokeneita oli tytöistä 56 % ja pojista 43 %. Kouluterveyskyselyn lukiolaisten ja KAO:n asuntolaopiskelijoiden seksuaalikäyttäytymisessä ja kokeneisuudessa on siis huomattava ero. Tyttöillä oli ylipäätään enemmän kumppaneita ja kokemusta seksistä. Kumppaneiden määrällä ja seksiasioiden ajankohtaisuudella oli yhteys. Erittäin ajankohtaista vastanneilla oli myös ollut eniten sukupuolikumppaneita.

Vastaushetkellä seurustelevia tyttöjä oli 52,8 % ja poikia 32,7 %. Seurustelemattomia tyttöjä oli 46,2 % ja poikia 65,5 %. Verrattaessa tyttöjen ja poikien asenteita seksiin seurustelun ulkopuolella, oli poikien asenne myönteisempää kuin tyttöjen. Suurimmalla osalla tytöistä ei ollut mielipidettä väittämään. Kontulan (1991, 43) mukaan pojat yleensäkin pitävät seksiä tärkeämpänä kuin tytöt.

Yleensä vanhemmat tiesivät nuoren seurustelutilanteen, mutta suurin osa opiskelijoista vastasi, että vanhemmat eivät saa puuttua seurusteluunsa. Myöskään ystävillä ei vastauksien perusteella ole vaikutusta seurustelukumppanin valintaan. Mielestämme vastaajien ikä ja kehitysvaihe huomioon ottaen ystävien mielipiteillä voi olla kuitenkin jonkin verran vaikutusta siihen kenen kanssa nuori seurustelee. Usein seurustelukumppaniin tutustutaan juuri kavereiden kautta.

Yli 70 % vastanneista tiesi jonkun, joka on ollut sukupuoliyhdyntässä asuntolassa. Yhteensä 34,6 % vastanneista oli ollut sukupuoliyhdyntässä asuntolassa. Huoneet asuntolassa ovat kahdenhengen huoneita. Asuntolassa asuvan poika- tai tyttökaveri saattaa yöpyä asuntolassa opettajien tietämättä (Karjalainen ym. 2006). Jos he ovat sukupuoliyhdyntässä omissa huoneissa, mietimme kuinka tämä voi vaikuttaa seurustelemattomaan huonetoveriin. Kuitenkin

suurin osa tytöistä piti sääntöjä seksuaalikäyttäytymisen suhteen sopivina. Pojista isompi osa oli sitä mieltä, että säännöt ovat epäsopivia.

Seksuaalisuuteen liittyvät arvot ovat aina muuttuneet ja tulevat aina muuttumaan. Arvoihin ovat vaikuttaneet yleiset käsitykset sekä uskonto. Aiemmin seksuaalisuus oli täysin liitettyä lisääntymiseen. (Kontula. 1991, 48, 154; Niemi, M. 1995, 14–16.) Muutos seksuaalikäyttäytymisessä oli nähtävissä myös saamissamme vastauksissa kysyttäessä onko oikein harrastaa seksiä, vaikkei seurustele. Vastaajista suurin osa oli joko täysin samaa mieltä, tai samaa mieltä väittämän kanssa. Pohdimme median vaikutusta nuorten asenteisiin. Seksiä on kaikkialla. Sitä on esimerkiksi tv-sarjoissa, lehdissä, musiikkivideoissa. Seksi ei enää ole kahden toisistaan välittävän ihmisen asia, vaan sillä haetaan vain hetken mielihyvää, eikä ajatella seuraamuksia. Seuraamuksina voivat olla fyysiset seuraukset, kuten ei-toivotut raskaudet ja sukupuolitaudit. Luultavasti tällaisella käyttäytymisellä on vaikutuksensa myös psyykkiseen hyvinvointiin.

Vastanneista 51,3 % tiesi jonkun, jolla on tai on ollut sukupuolitauti. Tuloksesta voisi päätellä, että sukupuolitaudit ovat melko yleisiä opiskelijoiden keskuudessa. Uskomme, että nuoret tietävät kuinka välttyä sukupuolitaudeilta, mutta toiminta ei ole sen mukaista. Aika suuri joukko ei ollut käyttänyt viimeisimmässä yhdynnässä mitään ehkäisyvälinettä (24,3 %). Ero ei kuitenkaan ollut hyvin suuri verrattuna kondomia (37,3 %) tai e-pillereitä (29,9 %) käyttäneisiin. Vastauksista ilmeni, että mitä enemmän on ollut sukupuolikumppaneita, sitä suuremmalla todennäköisyydellä viimeisimmässä yhdynnässä ei ole käytetty mitään ehkäisyä verrattuna niihin, joilla on ollut vähemmän kumppaneita. Suurin osa kuitenkin huolehtii ehkäisystä. Tämä kuvastaa hyvin terveydenhoitajienkin kertomaa, että ongelmat painottuvat tietyllä ryhmällä nuorista, mutta on myös vastuuntuntoisia ja itsestään huolehtivia nuoria (Karjalainen ym. 2006). Asiallinen tieto vähentää nuorten riskikäyttäytymistä ja lisää vastuullisuutta (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 19). Mielestämme terveydenhoitajien vastaanottotilanteessa tulisikin korostua asiallisen ja oikean tiedon antaminen etenkin ryhmälle, jolla ongelmat painottuvat.

Kondomien osto voi olla nuorille noloa (Juvakka & Kalkkinen 1998, 39). Vuosina 1990–1994 kondomi oli selvästi yleisin ehkäisymenetelmä nuorten keskuudessa. Noin puolet 15-vuotiaista koki kondomien oston tällöin kiusallisena. (Pötsönen 1998, 52.) Tuloksemme kuitenkin osoittivat, että asuntolaopiskelijoista yli 80 %:n mielestä kondomien osto ei ole noloa ja 92,5 % oli sitä mieltä, että niitä on myös helppo saada. Myös meidän tutkimuksessa kon-

domi oli yleisin ehkäisy menetelmä (37,3 %) viimeisimmässä yhdynnässä, vaikkakaan ero ei ollut suuri e-pillereihin verrattuna (29,9 %).

7.1.1 Seksuaalitetous

Stakesin vuoden 2005 tekemän kouluterveyskyselyn tulosten perusteella tyttöjen seksuaalisuuteen liittyvät tiedot ovat pysyneet viime vuosien aikana suunnilleen samana. Vaikka poikien tieto on yleisimmin huonompaa kuin tyttöillä, tietämys on kuitenkin parantunut. Lukiolaisista 8 %:lla oli huonot tiedot ja pojilla tieto oli vähäisempää kuin tyttöillä. (Jokela, Luopa & Pietikäinen.2006, 23.)

Yli puolet vastanneista koki, että seksuaalisuuteen liittyviä asioita opetetaan tämän koulutuksen aikana sopivasti. Kuitenkin liian vähäiseksi opetuksen määrän koki yli 30 %. Noin puolet vastaajista oli ensimmäisellä vuosikurssilla. Vastanneista noin puolet ilmoitti, ettei seurustelusta ja seksiasioista oltu keskusteltu nykyisen koulutuksen aikana. Jälkiehkäisyä ja hedelmättömyyttä oli vastausten perusteella käsitelty vähiten. Selittykö tämä sillä, että opiskelijat joiden mielestä näitä asioita ei ole käsitelty, ovat ensimmäisellä vuosikurssilla? Tällöin niitä ei ehkä vielä olisi ehditty käydä läpi koulutuksen aikana. Muistavatko nuoret edes vaikka niitä olisikin käsitelty? Olisimme voineet ottaa selvää seksuaaliopetuksen ajankohdasta, joka olisi ehkä selittänyt tulosta.

Vastaajat keskustelivat seksuaalisuuteen liittyvistä asioista useimmiten kavereiden kanssa. Tämä tulos tukee myös meidän ennakkokäsityksiä asiasta, koska nuorten on helppo keskustella saman ikäisten ja samassa tilanteessa olevien kanssa. Yllättävän pieni määrä keskusteli terveydenhoitajan kanssa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, koska terveydenhoitaja on yksi merkittävimmistä seksuaalikasvattajista (Hovatta. & Ojanlatva. 1995, 8-10).

Tytöt ja pojat ilmoittivat hankkivansa tietoa kavereilta yhtä paljon. Tytöt hankkivat vanhemmilta tietoa hieman enemmän kuin pojat mutta vanhemmat eivät olleet yleinen tiedon lähde. Tytöt myös hankkivat tietoa poikia enemmän terveydenhoitajalta. Poikien yleisin tiedonlähde oli internet. Televisio ei ollut suosittu tiedonlähde kummallakaan sukupuolella, vaikka aluksi oletimme niin. Uskomme kuitenkin, että television antamalla kuvalla seksuaalisuudesta on vaikutusta nuorten seksuaalikäyttäytymiseen.

Tuloksiemme mukaan opiskelijoilla ei ole tarpeeksi seksuaalietoutta kaikilta osa-alueilta. Esimerkiksi klamydian vaikutukset hedelmällisyyteen saivat yllättävän paljon (22,1 %) ”en tiedä” vastauksia. Kuitenkin lähes puolet vastanneista ilmoitti, että koulutuksen aikana on käsitelty klamydiaa. Kerrotaanko klamydian tai ylipäätään sukupuolitautilien seurauksista tarpeeksi? Yllättävän moni myös luuli, että nainen ei voi tulla raskaaksi ensimmäisellä yhdyntäkerralla. Vastanneista 25 % ei myöskään tiennyt, että kuukautisten alkaminen on merkki siitä, että tyttö voi tulla raskaaksi. Pohdimme mahdollisia seurauksia tällaisesta väärästä käsityksestä. Näitä voisi olla esimerkiksi ei-toivotut raskaudet ja sukupuolitaudit.

8 POHDINTA

Uskomme, että työemme tulee olemaan hyödyllinen KAO:n kehittäessä seksuaalivalistustaan ja että se saa tietoa opiskelijoiden seksuaalisesta riskikäyttäytymisestä. Yksi merkittävä tieto on se, että seksiasiat ovat suurimmalle osalle opiskelijoita ajankohtaisia ja tietoudessa on joi-takin merkittäviä puutteita. KAO saa myös hyödyllistä tietoa nuorten toiveista harrastus-mahdollisuuksien kehittämiseen ja lisäämiseen.

Tavoitteenamme oli saada kaikki asuntoloissa asuvat opiskelijat vastaamaan kyselyyn. Asun-toloissa asui kyselyjen aikaan arviolta 420 opiskelijaa. Kyselyihin osallistui noin 235 opiskeli-jaa. Ilmoitimme joka koululle etukäteen tulostamme ja kouluilla pyrittiin saamaan mahdolli-simman moni paikalle kyselyn ajankohtana. 185 opiskelijaa jäi kyselystä pois muun muassa työharjoitteluiden takia. Saimme laajasti tietoa KAO:n asuntolaopiskelijoiden seksuaalikäyt-täytymisestä- ja tietoudesta. Tutkimukseen osallistui mielestämme tarvittava määrä opiskeli-joita ja tulokset ovat siten ja luotettavia ja yleistettävissä Kainuun ammattiopiston asuntolois-sa. Kyselylomakkeen käyttö mahdollisti sen, että saimme suuren otoksen. Kyselylomakkees-sa käytimme ”nainen ja mies” - käsitteitä, mutta koska käyttämissämme aiemmissa tutkimuk-sissa puhutaan tytöistä ja pojista, käytämme niitä myös työssämme. Mielestämme tytöt ja po-jat tuntuivat luontevammilta käyttää, koska ”mies ja nainen” antavat kuvan, että tutkittavat olisivat vanhempia.

Aihe on ollut mielenkiintoinen. Olemme saaneet monenlaista palautetta aiheesta kertoes-samme siitä muille. Seksiasiat ovat paljon esillä esimerkiksi mediassa, mutta huomasimme jo alkuvaiheessa, että seksuaalisuus on edelleen aihe, josta on vaikea puhua. Tämä näkyi ihmis-ten reaktioista keskustellessa opinnäytetyömme aiheesta ja yleensä keskustelu päättyi, kun kerroimme työemme aiheen. Pohdimme, voisiko tämä johtua siitä, että seksuaalisuus on niin henkilökohtainen asia, että siitä on vaikea keskustella yleisellä tasolla. Opinnäytetyömme tär-keys onkin korostunut mitä enemmän ihmettelyä olemme saaneet aihetta kohtaan.

Ajan käytön kanssa oli tutkimusprosessin aikana hieman ongelmia. Teimme opinnäytetyö-suunnitelman liian kiireellä, joten kunnollisten lähteiden etsiminen jäi, ja tyydyimme sekun-daarisiin lähteisiin. Aikaa kului hukkaan kun käytimme sitä turhaan kirjoittamiseen. Loppu-vaiheessa monet asiat alkoivat kiinnostaa todella, ja työ oli vähällä laajeta liikaakin. Olisimme

halunneet etsiä teoretietoa lisää, esimerkiksi tyttöjen ja poikien eroista, mutta aika ei riittänyt siihen.

Yleensä puhutaan paljon seksuaalisuuteen liittyvistä ongelmista, mutta jätetään kertomatta siihen liittyvät hyvät puolet ja mitä kaikkea se voi pitää sisällään. Nuorten voi olla vaikea tavoitella muuta kuin seksisuhteita, jos seksuaalisuuden hyvistä puolista, kuten läheisyydestä, lämmöstä ja luottamuksesta, ei kerrota. Koimme aiheen tärkeäksi, koska meillä on mahdollisuus vaikuttaa tulevien ammattiopiston opiskelijoiden hyvinvointiin koulussa ja asuntolassa.

Paljon puhutaan siitä, kuinka nuoret ovat muuttuneet viimeisimpien vuosikymmenien aikana. Etenkin nuorten naisten seksuaalikäyttäytymisestä ollaan huolestuneita. Heiltä sanotaan hävinneen kiltteys ja häveliäisyys. Tilalle tullut ”aivan sama” asenne muuttaa nuorten käyttäytymistä huolestuttavaan suuntaan, eikä tekojen seurauksia pelätä. (Karjalainen ym. 2006.) Voisiko tällainen käyttäytyminen olla naisten alitajuista protestia seksuaalisuudessa pitkään jatkunutta alistettua asemaa kohtaan? Onko nuorten seksuaalikäyttäytymisessä tapahtunut muutosta aina samalla tavalla, vai onko nyt tapahtunut jokin mullistava muutos? Nuoret muuttuvat, mutta onko kyse siitä, että yhteiskunta on muuttunut ja nuorten on ollut pakko sopeutua siihen?

Tytöt ja pojat kehittyvät eri aikaan, joten tytöille ja pojille voisi mielestämme järjestää kehitystason huomioivat seksuaalikasvatustunnit. Esimerkiksi ala-asteella samalla luokalla oleva fyysisesti ja henkisesti kehittyneempi tyttö voi mahdollisesti käsitellä erilaista tietoa seksiin liittyen kuin samanikäinen poika. Työmme tuloksistakin selvisi, että tytöillä oli enemmän kokemuksia seksiasioista ja se oli ajankohtaisempaa kuin pojilla. Kuitenkin kehittyminen on yksilöllistä, joten seksuaalikasvatusta tulisi antaa myös henkilökohtaisesti. Henkilökohtaista seksuaalikasvatusta voisi antaa esimerkiksi terveydenhoitaja. Mielestämme seksuaalikasvatuksessa tulisi keskittyä toisen ihmisen kunnioittamiseen ja nuorten itsetunnon vahvistamiseen, koska hyvän itsetunnon omaavan ihmisen on helpompi toimia oman kehitystasonsa mukaisesti, esimerkiksi välttää liian aikaisilta sukupuolikokeiluilta.

Opettajat ja terveydenhoitajat voisivat hyödyntää seksuaalikasvatustunneilla Väestöliiton Seksuaalisuuden portaati-mallia (liite 2). Malli voi olla apuna niin opettajille kuin oppilaillekin havainnollistamaan nuoren kehitysvaiheita. Tulostemme perusteella nuoret eivät keskustele seksuaalisuuteen liittyvistä asioista terveydenhoitajan kanssa. Osaavatko terveydenhoitajat keskustella seksuaalisuuteen liittyvistä asioista avoimesti?

Tutkimusta aloitettaessa meillä oli ennakkokäsitys nuorten seksuaalikäyttäytymisestä, joten haastatteluissa halusimme saada tietoa ongelmista, joita asuntolanhoitaja sekä terveydenhoitajat kohtaavat. Käsitys huonosti käyttäytyvistä nuorista perustuu juuri tietyn ryhmän ongelmiin, joka helposti yleistetään käsittämään kaikki nuoret. Yllätyimme kuitenkin siitä miten heikkoa opiskelijoiden seksuaalitietous oli tietyillä osa-alueilla. Suurin osa vastaajista oli 16–17-vuotiaita, joten sukupuolilyhdyssä olleiden määrä (73,2 %) näin nuorilla oli myös yllätys.

8.1 Oman ammatillisen asiantuntijuuden kehittyminen

Terveydenhoitajan työssä keskeistä on väestön aktivoiminen omasta terveydestä huolehtimiseen. Työssä on tärkeää yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentäminen ja terveyden tasarvon lisääminen. Terveydenhoitajan on huomioitava yhteiskunnalliset ilmiöt työssään, jotka vaikuttavat ihmisten hyvinvointiin. Terveydenhoitaja osallistuu terveystieteiden ja sairauksien ehkäisyyn, varhaiseen toteamiseen ja sairastuneiden hoitamiseen. Lisäksi terveydenhoitaja osallistuu terveellisen ympäristön suunnittelu- ja kehittämistyöhön arvioiden ympäristön ja elintapojen merkitystä terveydelle. Keskeisenä tehtävänä on tukea asiakkaiden omien voimavarojen käyttöä ja terveydenhoitajalta edellytetään kykyä ja rohkeutta puuttua ja eläytyä tarvittaessa asiakkaan tilanteeseen. Terveydenhoitajan tulee hallita terveystieteiden, -neuvonta sekä ohjaus ja opetus. Hän hallitsee eri-ikäisten terveydenhoitotyön sekä osaa itsenäisesti arvioida nuoren kasvua ja kehitystä sekä antaa ajankohtaista terveystietoa. Hän osaa puuttua kouluikäisen ja nuoren turvattomuuden ja sosiaalisen kehityksen riskeihin ja häiriöihin riittävän varhain. Terveydenhoitaja osaa ehkäistä ja hoitaa kotimaassa esiintyviä tarttuvia tautia. (Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon 2006, 85–87, 89.)

Terveydenhoitaja on yksi tärkeimmistä seksuaalikasvattajista (Hovatta. & Ojanlatva 1995, 8-10). Tämä työ on antanut meille uutta tietoa seksuaalisesta identiteettikehityksestä sekä seksuaalisuudesta, joka auttaa meitä kohtaamaan nuoret luontevasti ja asianmukaisesti. Kuitenkaan tulostemme perusteella kovin suuri osa ei hae tietoa tai keskustele terveydenhoitajan kanssa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista.

Sairaanhoitajan tehtävänä yhteiskunnassa on tukea ja ylläpitää yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen terveyttä muuttuvissa olosuhteissa. Sairaanhoitajan toteuttama hoitotyö on terveyttä edistävää ja ylläpitävää, sairauksia ehkäisevää ja parantavaa sekä kuntouttavaa. Hän tukee eri elämänvaiheissa, kuten sairaan, vammautuneen tai kuolevan ihmisen voimavaroja. Sairaan-

hoitajan tulee kehittää hoitotyön laatua ja vastata siitä, sekä toimia yhteistyössä eri ammattiryhmien kanssa. Sairaanhoidajan tulee osata tunnistaa ja ennakoida yksilön ja yhteisön terveysuhkia ja – ongelmia sekä toimia terveysongelmien ehkäisytyössä. Sairaanhoidajalta edellytetään asiakkaan ohjausta painottaen terveydenedistämistä sekä itsehoitovalmiuksien lisäämistä. (Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon 2006, 63–68.)

Sairaanhoidaja kohtaa työssään monenlaisia potilaita ja asiakkaita. Monesti sairaudella on myös vaikutusta potilaan seksuaalisuuteen. Tämän työn tekeminen antoi valmiuksia ymmärtää potilasta kokonaisuutena ja auttoi ymmärtämään myös sen, että seksuaalisuus on iso osa jokaisen ihmisen terveyttä. Uskomme saavamme lisää itsevarmuutta ottaa seksuaalisuuteen liittyvät asiat puheeksi kaikkien ikäryhmien asiakkaiden kanssa.

8.2 Eettisyys ja luotettavuus

Eettinen ajattelu on kykyä pohtia sitä, mikä on oikein ja mikä väärin sekä omien että yhteisön arvojen kautta. Jokainen kantaa itse vastuun tutkimuksestaan, mutta lakien ja eettisten normien tuntemus auttaa ratkaisujen tekemisessä. Tutkittavalle henkilölle on annettava riittävästi tietoa tutkimuksesta, jotta hän voi päättää haluaako osallistua tutkimukseen. Tutkittavan yksityisyyttä ja vahingoittumattomuutta tulee myös kunnioittaa. (Kuula 2006, 21, 60-62.) Kerroimme kyselytilanteessa opiskelijoille keitä olemme sekä kerättävän tiedon käyttötarkoituksen ja painotimme, että kenenkään henkilöllisyys ei tule missään vaiheessa ilmi. Emme näyttäisi kyselylomakkeita kenellekään muulle ja hävittäisimme ne heti kun niitä ei enää tarvita.

Kaikissa tutkimuksissa pyritään arvioimaan tehdyn tutkimuksen luotettavuutta, koska tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta, esimerkiksi jos kaksi arvioijaa päätyy samanlaiseen tutkimustulokseen. (Hirsjärvi ym. 2004, 216.) Jos tekemämme tutkimus toistettaisiin esimerkiksi vuoden kuluttua samalle ryhmälle, tulokset luultavasti muuttuisivat, koska opiskelijat ovat osaksi vaihtuneet ja heidän käyttäytymisensä ja tiedon määrä on luultavasti erilaista. Tähän vaikuttaa aika ja mahdollinen seksuaalikasvatuksen muuttuminen. Jos kysely toistettaisiin lyhyemmän ajan kuluttua, tulokset eivät välttämättä olisi samanlaiset kuin nyt saadut, koska opiskelijat ovat saattaneet hankkia tietoutta seksuaalisuuteen liittyvistä asioista kyselyn jälkeen.

Validius merkitsee tutkimusmenetelmän kykyä mitata tarkasti sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Kyselytutkimuksessa vastaajat voivat käsittää kysymyksiä toisin, kuin tutkija on ajatellut. Koska mittari ei aina vastaa sitä todellisuutta, jota tutkija kuvittelee tutkivansa, saattaa tulokset vääristyä, jos tutkija käsittelee tulokset alkuperäisen ajattelumallinsa mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2004, 216–217.) Vaikutti siltä, että asuntolaopiskelijat ottivat kyselymme tosissaan. Kyselytilanne oli rauhallinen. Uskomme, että suurin osa on vastannut kysymyksiin rehellisesti. On mahdollista, että vastaajat ovat ymmärtäneet kyselymme kysymykset toisin kuin olemme ne itse ajatelleet. Pyrimme välttämään tätä kehottamalla vastaajia huolellisuuteen. Lisäksi esitetasimme kyselylomakkeen ennen varsinaista kyselyä väärinymmärryksiä välttääksemme. Kuitenkin tulosten käsittelyvaiheessa huomasimme, että joitakin kysymyksiä olisi voinut kysyä eri tavalla tai täsmentää. Kysymyksemme ”tiedätkö jonkun, jolla on sukupuolitauti”, on mielestämme huono. Se ei anna meille vastausta seksuaalikäyttäytymiseen liittyen. Olisimme voineet muotoilla kysymyksen eri tavalla tai kysyä esimerkiksi, ”oletko käynyt sukupuolitesteissä” ja ”onko sinulla ollut sukupuolitauteja.” Olisimme voineet myös kysyä, milloin opiskelijat ovat olleet ensimmäisen kerran sukupuoliyhdyntänsä, koska aiemmin on tutkittu paljon nuorten sukupuoliyhdyntöjen aloitusikää.

Kysely tuli loppujen lopuksi yllättäen ja meillä ei ollut siihen mennessä tarpeeksi teoretietoa. Jälkeen mietittynä osassa kysymyksistä olisi tarvittu enemmän ohjeita vastaamiseen. Esimerkiksi, ”jos vastasit kysymykseen 11 ei, siirry suoraan kysymykseen 14”. Kysymykset 11–13 käsittelevät ainoastaan seurustelevia opiskelijoita koskevia asioita. Myös 7. kysymys ”keskustelen seksuaalisuuteen liittyvistä asioista” olisi voitu muotoilla eri tavalla. Vastaukset olisimme voineet pyytää vain ”rastita sopiva vaihtoehto”, eikä laittaa kyllä/ei sarakkeita. Tämän takia etenkin kohta 7.1. on hyvin epäselvä, emmekä voi tehdä siitä johtopäätöksiä, joten emme kirjanneet sitä edes tuloksiin. Muotoilemalla kysymykset toisin olisimme välttyneet tulosten mahdollisilta vääristymisiltä vastaajien virheellisten vastausten takia. Nyt meidän piti miettiä tarkkaan, miten käsittelemme tulokset ja mitä johtopäätöksiä niistä saatoimme tehdä.

Tutkimusprosessin loppuvaiheessa mieleen tulee, että myös harrastuksiin liittyvät vastaukset olisi kannattanut laittaa SPSS-ohjelmalle. Näin olisimme voineet verrata esimerkiksi naisten ja miesten eroja harrastuksiin liittyen. Terveystieteiden tutkimuksen mukaan nuorten mielikuva jälkikäisyydestä on usein, että se on yksi ehkäisykeino. Tätä olisi ollut hyvä testata kyselymme ehkäisyosiossa, jossa kysyimme viimeisimmässä sukupuoliyhdyntänsä käytettyä ehkäisyä. Vaihtoehtona meillä ei ollut ollenkaan jälkikäisyyttä.

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta olemme pyrkineet suhtautumaan lähteisiin kriittisesti. Olemme pyrkineet etsimään aina alkuperäisen ja luotettavan lähteen teoretietoa varten. Internetlähteitä olemme käyttäneet harkiten, enimmäkseen harrastamiseen ja asuntolassa asuamiseen, koska niistä oli tietoa vähemmän saatavilla.

8.3 Jatkotutkimusaiheita

Jatkotutkimusaiheina voisi olla liian aikaisen seksuaalikäyttäytymisen vaikutus mielenterveyteen tai terveysvaikutukset yleensä. Tutkimusten mukaan liian varhain aloitetulla seksielämällä voi olla vaikutusta mielenterveyteen (Kaltiala-Heino 2004, 68). Myös päihteiden vaikutus seksuaalikäyttäytymiseen olisi mielestämme tärkeä aihe tutkittavaksi, koska humalalla voidaan hakea lisää rohkeutta esimerkiksi ensimmäistä yhdyntäkertaa varten tai nuori voi toimia toisin kuin selvin päin. Tutkimusta voisi tehdä myös ammattiopistossa ja lukiossa opiskelevien nuorten seksuaalikäyttäytymisen eroista. Huomasimme eron verratessamme omia tuloksia Kouluterveyskyselyn vastauksiin, joka oli tehty lukion 2. luokalle.

LÄHTEET

- Bildjuschkin, K. & Malmberg, A. 2000. Kerro meille seksistä. Nuoren seksuaalikasvatus. Tampere: Tammerpaino Oy.
- Haavio-Mannila, E. & Kontula, O. 1997. Intohimon hetkiä. Seksuaalisen läheisyyden kaipuu ja täyttymys omaelämäkertojen kuvaamana. Juva: WSOY.
- Hermanson, E., Cacciatore, R. & Apter, D. 2004. Erikoisosaamista nuorten palveluihin. Teoksessa Kosunen, E. & Ritamo, M. Näkökulmia nuorten seksuaaliterveyteen. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Himberg, L., Laakso, J., Peltola, R., Näätänen, R. & Vidjeskog, J. 2000. Kehittyvä ihminen psykologia 2. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hovatta, O. & Ojanlatva, A. 1995. Seksuaalisuus kuuluu elämään, opetukseen ja työhön. Teoksessa Hovatta, O., Ojanlatva, A., Pelkonen, R. & Salmimies, P. (toim.) Seksuaalisuus. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.
- Hägglund, T-B., Pylkkänen, K. & Taipale, V. 1979. Nuoruusiän kriisit. Jyväskylä: K.J. Gummerus Osakeyhtiön kirjapaino.
- Juvakka, E. & Kalkkinen, P. Avoimena seksuaaliseen kasvuun. 1998. WSOY.
- Kaltiala-Heino, R. 2004. Seksuaalisuus ja mielenterveys nuoruusiässä. Teoksessa Kosunen, E. & Ritamo, M. Näkökulmia nuorten seksuaaliterveyteen. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kontula, O. 1987. Nuorten seksi. Keuruu: Kustannusyhtiö Otavan painolaitokset.
- Kontula, O. 1991. Sukupuolielämän aloittamisen yhteiskunnallisista ehdoista. Väitöskirja. Tutkimuksia 14/1991. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Kosunen, E. 2004. Seksuaalikäyttäytymisen muutokset. Teoksessa Kosunen, E. & Ritamo, M. Näkökulmia nuorten seksuaaliterveyteen. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kuula, A. 2006. Tutkimus etiikka, aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Mäenpää, J. & Siimes, M. Lasten ja nuorten seksuaalisuus. Teoksessa Hovatta, O., Ojanlatva, A., Pelkonen, R. & Salmimies, P. (toim.) Seksuaalisuus. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Niemi, M. 1995. Seksuaalisuus, suvunjatkaminen ja arvot. Teoksessa Hovatta, O., Ojanlatva, A., Pelkonen, R. & Salmimies, P. (toim.) Seksuaalisuus. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Pötsönen, R. 1998. Naiseksi, mieheksi, tietoiseksi. Koululaisten seksuaalinen kokeneisuus, HIV/AIDS-tiedot, -asenteet ja tiedonlähteet. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.

Vuorinen, R. 1998. Minän synty ja kehitys : ihmisen psyykkinen kehitys yli elämänkaaren. Helsinki ; Porvoo: WSOY.

HAASTATTELUT

Karjalainen, T., Korhonen, R. & Pasanen, M. 2006. Terveystenhoitaja. Terveysasema Vital. Haastattelu 20.1.2006

Hovirinne, T. 2006. Asuntolanhoitaja. Kainuun ammattiopisto. Haastattelu 15.2.2006

INTERNET LÄHTEET

Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet. Opetusministeriön työryhmämuitioita ja selvityksiä 2006:24. Viitattu 16.11.2006. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2006/liitteet/tr24.pdf?lang=fi>

Asuminen yhdessä ja yksin. Sotkamon lukio. Viitattu 18.11.2006. <http://urheilulukio.sotkamo.fi/index.asp?pid=65>

Asuminen. Kainuun ammattiopisto. Viitattu 18.11.2006. <http://www.kao.fi/?deptid=11359>

Harrastuksista opitaan tärkeitä elämäntaitoja. Nuorten akatemia. Viitattu 18.11.2006. http://www.nuortenakatemia.fi/sivu.php?artikkeli_id=2

Jokela, J., Luopa, P. & Pietikäinen, M. 2006. Nuorten elinolot, koulutyö, terveys ja terveystottumukset 1996-2005. Kouluterveyskysely 2005. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Viitattu 11.10.2006. www.stakes.fi/verkkojulkaisut/tyopaperit/T25-2006-verkko.pdf

Laine, M. 2004. Hienoja hetkiä arkipäivään. Selvitys 9-luokkakaisten nuorten harrastamiseen koskevista ajatuksista 31.5.2004. Viitattu 9.2.2006. http://www.nuorisuomi.fi/files/ns/julkaisut/Hienoja_hetkia_arkipaivaan.pdf

Näkökulmia lasten ja nuorten hyvinvointiin. Selonteko hyvinvoinnin tilanteesta Jyväskylässä 2004. Jyväskylän sosiaali- ja terveystalvelujen julkaisuja 1/2005. Toimittanut Laakso, K. Viitattu 9.2.2006. http://www.jyvaskyla.fi/sotepa/hallinto/lapset_nuoretst_2004.pdf

Seksuaalisuuden portaat. Väestöliitto. Viitattu 13.11.2006. http://www.vaestoliitto.fi/seksuaaliterveys/seksuaaliterveysklinikan_nettipa/vanhemmat/seksuaalisuuden_portaat/

Suomalaisten lasten ja nuorten liikunnan harrastaminen. Huippu-urheilun faktapankki. Viitattu 18.12.2005. http://www.kihu.fi/faktapankki/harrastaminen/lapset_suomi/

Suomen rikoslaki. 20. luku seksuaalirikoksista, 6 § lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Viitattu 8.11.2006. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu. Oppaita 2005:17. Sosiaali- ja terveysministeriö. 18.10.2005. Viitattu 18.12.2005. <http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/documents/4849/index.htm>

LIITEIDEN LUETTELO

Liite 1. Kyselylomake

Liite 2. Lupa-anomus

Liite 3. Toimeksiantosopimus

KYSELY

1. Nainen Mies

2. Syntymävuosi _____

3. Kotikunta _____

4. Millä vuosikurssilla olet ammattiopistossa? 1. 2. 3.

SEKSUAALITIEDOTUS

5. Mitä mieltä olet seksuaalisuuteen liittyvien asioiden opettamisesta koulussa tämän koulutuksen aikana?

Niitä opetetaan

5.1. Liikaa 5.2. Sopivasti 5.3. Liian vähän

6. Mitä aiheita tunnilla on käsitelty seurustelusta ja seksiasioista? Vastaa jokaiseen kohtaan.

	Kyllä	Ei
Seurustelua	☐	☐
Raskauden ehkäisyä	☐	☐
Klamydiaa	☐	☐
Aidsia, HIViä	☐	☐
Yhdyntöjä	☐	☐
Jälkiehkäisyä	☐	☐
Hedelmättömyyttä	☐	☐

7. Keskustelen seksuaalisuuteen liittyvistä asioista

	Kyllä	Ei
Vanhempien	☐	☐
Terveystieteiden	☐	☐
Kavereiden	☐	☐
Jonkun muun, kenen _____		
En kenenkään kanssa	☐	☐

8. Hankin seksuaalisuuteen liittyvistä asioista tietoa (rastita sopiva vaihtoehto)

- Kavereilta
- Vanhemmilta
- Terveydenhoitajalta
- Lehdistä
- Internetistä
- Kirjoista
- Telkkarista
- Jostain muualta, mistä? _____

9. Seuraavat väittämät käsittelevät seksuaalisuuteen liittyviä tietojasi ja käsityksiäsi. Vastaa jokaiseen kohtaan.

Oikein Väärin En tiedä

Kuukautisten alkaminen on merkki siitä, että tyttö voi tulla raskaaksi	☐	☐	☐
Ehkäisyvälineistä vain kondomi suojaa sukupuolitaudeilta	☐	☐	☐
Sukupuolitauti on joskus täysin oireeton	☐	☐	☐
Nainen ei voi tulla raskaaksi ensimmäisellä yhdyntäkerralla	☐	☐	☐
Siemensyöksyjen alkaminen on merkki siitä, että poika on tullut sukukypsäksi ja voi siittää lapsia	☐	☐	☐
Klamydiatulehdus voi aiheuttaa hedelmättömyyttä	☐	☐	☐
Lain mukaan sukupuoliyhdyntä on kielletty alle 16-vuotialta	☐	☐	☐

SEKSUAALUKÄYTTÄYTYMINEN**Rastita Sinulle sopivin vaihtoehto****10. Ovatko seksiasiat Sinulle ajankohtaisia**

- Ei lainkaan
- Jossain määrin
- Erittäin ajankohtaista

11. Seurusteletko tällä hetkellä vakituisesti?

Kyllä
En

12. Jos vastasit edelliseen kyllä, onko seurustelukumppanisi asuntolasta, jossa asut?

Kyllä
Ei

13. Jos seurustelet, tietävätkö vanhempasi siitä?

Kyllä
Ei

14. Onko mielestäsi oikein harrastaa seksiä vaikka ei seurustele?

Kyllä
Ei

15. Saavatko vanhemmat mielestäsi puuttua siihen kenen kanssa seurustelet?

Kyllä
Ei

16. Onko ystäväilläsi vaikutusta seurustelukumppanisi valintaan?

Kyllä
Ei

17. Mitä mieltä olet seuraavasta väitteestä?

Sukupuoliyhdyntä ei kuulu ikäisteni seurusteluun.

Oletko

Täysin samaa mieltä
Samaa mieltä
En osaa sanoa
Eri mieltä
Täysin eri mieltä

18. Minkä ikäisenä mielestäsi on sopiva aloittaa sukupuolielämä?

Alle 13
13-14
15-16
16-17
Yli 17

19. Oletko koskaan tehnyt seuraavia asioita?

Vastaa jokaiseen kohtaan

	Kyllä	En
Suudellut suulle	☐	☐
Hyväillyt vaatteiden päältä	☐	☐
Hyväillyt vaatteiden alta tai alastomana	☐	☐

20. Oletko ollut sukupuoliyhdyntässä?

En	☐
Kyllä, kuinka monta kertaa yhteensä?	
Kerran	☐
2-4 kertaa	☐
5-9 kertaa	☐
10 kertaa tai useammin	☐

21. Kuinka usein olet ollut yhdynnässä viimeisen kuluneen KUUKAUDEN aikana?

En kertaakaan	☐
Kerran	☐
2-3 kertaa	☐
Neljä kertaa tai useammin	☐

22. Kuinka monen kumppanin kanssa olet ollut sukupuoliyhdyntässä?

En yhdenkään	☐
Yhden	☐
Kahden	☐
Kolmen tai neljän	☐
Viiden tai useamman	☐

23. Jos olet ollut sukupuoliyhdyntässä, niin mitä ehkäisymenetelmää käytitte VII-MEISIMMÄSSÄ yhdynnässä?

ei mitään	☐
kondomia	☐
e-pillereitä	☐
kondomia ja e-pillereitä	☐
jotain muuta menetelmää,	☐ mitä?

24. Onko kondomien osto mielestäsi noloa?

Kyllä	☐
Ei	☐

25. Onko kondomeja mielestäsi helppo saada?

Kyllä
Ei

26. Tiedätkö jonkun, jolla on/on ollut sukupuolitauti?

Kyllä
En

27. Ovatko asuntolan säännöt seksuaalikäyttäytymisen suhteen sopivia?

Kyllä
Ei

28. Oletko ollut sukupuoliyhdyntässä asuntolassa?

Kyllä
En

29. Tiedätkö jonkun joka on ollut yhdynnässä asuntolassa?

Kyllä
En

TYTÖILLE

30. Oletko käyttänyt jälkiekäisyä?

En tiedä, mitä jälkiekäisy on
En ole käyttänyt
Kyllä olen , monta kertaa yhteensä?
Kerran
Kaksi kertaa
3 tai useammin

31. Oletko koskaan käyttänyt ehkäisypillereitä?

En
Kyllä

32. Käytätkö nykyisin ehkäisypillereitä?

En
Kyllä

HARRASTAMINEN

33. Harrastatko jotain?

Kyllä , mitä _____

En

34. Onko opiskelupaikkakunnallasi mielestäsi harrastusmahdollisuuksia tarpeeksi saatavilla?

Kyllä

Ei

35. Millaisia toiveita Sinulla on harrastusmahdollisuuksien lisäämiseksi opiskelupaikkakunnallasi?

KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU

LUPA-ANOMUS

Sosiaali- terveys- ja liikunta-ala

Hoitotyön koulutusohjelma

Ketunpolku 4

87100 Kajaani

Luvan antaja: Kainuun ammattiopiston opiskelijapalveluista vastaava rehtori Jouni Leinonen

LUPA-ANOMUS AINEISTON KERÄÄMISEKSI OPINNÄYTETYÖTÄ VARTEN

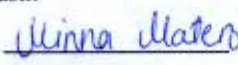
Olemme sairaanhoitajaopiskelija Anna-Kaisa Tolonen ja terveydenhoitajaopiskelija Minna Matero Kajaanin ammattikorkeakoulusta. Valmistumme sairaanhoitajaksi syksyllä 2006 ja terveydenhoitajaksi keväällä 2007. Anomme lupaa kerätä aineistoa opinnäytetyötämme varten Kainuun ammattiopiston opiskelijoilta keväällä 2006. Työmme pohjautuu Huumereitiltä hoitoketjuun projektista.

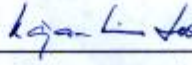
Opinnäytetyössämme tutkimme asuntoloissa asuvien opiskelijoiden seksuaalikäyttäytymistä ja -tietoutta sekä heidän harrastusmahdollisuuksiaan opiskelupaikkakunnallaan. Tarkoituksena on, että tutkimustuloksia apuna käyttäen Kainuun ammattiopisto voi kehittää seksuaalivalistustaan ja saa realistista kuvaa asuntolassa asuvien opiskelijoiden seksuaalikäyttäytymisestä. Lisäksi Kainuun ammattiopisto voi tuloksien pohjalta lisätä asuntoloissa asuvien harrastusmahdollisuuksia.

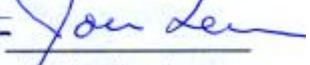
Tutkimus toteutetaan Kyselytutkimuksena ja mukaan otetaan kaikki Kainuun ammattiopiston asuntoloissa asuvat opiskelijat Kajaanissa, Kuhmossa, Suomussalmella sekä Sotkamossa, eli yhteensä noin 400 oppilaalle. Noudatamme tutkimuksen suorittajina voimassaolevia arkisto-, salassapito- ja tietosuojasäännöksiä. Tutkimuksen tulokset ovat käytettävissä syksyllä 2006.

Kunnioitavasti:

Anna-Kaisa Tolonen
sth3sbannakt@kajak.fi

Minna Matero
sth3saminnam@kajak.fi

Ohjaava opettaja
Maija-Liisa Laitinen
maija-liisa.laitinen@kajak.fi

Tutkimuksen luvan
antaja Jouni Leinonen

**TOIMEKSIANTOSOPIMUS
OPINNÄYTETYÖT
MUUT OPPIMISPROJEKTIT**

Päiväys
21.3.2006

**TOIMEKSIANTOSOPIMUS OPISKELIJATYÖNÄ TEHTÄVISTÄ OPINNÄYTETÖISTÄ JA
MUISTA OPPIMISPROJEKTEISTA**

TOIMEKSIANTAJAN TIEDOT

Toimeksiantaja	Kainuun ammattiopisto
Osoite ja puhelinnumero	PL 142, 87101 Kajaani, 08-61651
Työn ohjaaja toimeksiantajan puolelta	Kuraattorit Mauno Keränen, Tiina Vuorinen

TOIMEKSIANNON KUVAUS

Toimeksiannon kuvaus (mahdollinen liite, projek- tikuvaus yms)	Opinnäytetyö
Aikataulu	Valmis 22.11.2006
Kustannusarvio ja kustan- nusvastuu	Kyselylomakkeet, matkat kyselypäivinä. Kustannusvastuu Kainuun ammat- tiopistolla
Lopputuotoksen muoto	Opinnäytetyö

TOIMEKSIANNON TEKIJÄT KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Toimeksiannon tekijät ja yhteystiedot (opiskelijat)	Anna-Kaisa Tolonen, sth3sbannakt@kajak.fi, 040-5238284 Minna Matero, sth3saminnam@kajak.fi, 040-8419328
Toimeksiannon ohjaaja Kajaanin amk:ssa	Maija-Liisa Laitinen
Työstä tehdään	☒ opinnäytetyö ☐ muu, mikä

Tekijöiden allekirjoitukset

Toimeksiantajan allekirjoitus

HYVINVOINTI
Sairaanhoitajakoulutus
Terveystieteidenkoulutus
PL 52, (Kerunpolku 4)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9612
Faksi (08) 6189 9620

PALVELUT
Restonomikoulutus
PL 52, (Kerunpolku 3)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9610
Faksi (08) 6189 9620

PALVELUT
Tradenoimikoulutus
PL 52, (Kuntokatu 5)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9454
Faksi (08) 6189 9424

TEKNOLOGIA
Insinöörikkoulutus
PL 52, (Kuntokatu 5)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9611
Faksi (08) 6189 9620

TOIMEKSIANNON KUVAUS

Tavoitteet Toimeksiantajan kannalta	Opinnäytetyö, jonka tutkimustuloksia apuna käyttäen Kainuun ammattiopisto voi kehittää seksuaalivalistustaan ja saa realista kuvaa asuntolassa asuvien opiskelijoiden seksuaalikäyttäytymisestä. Lisäksi Kainuun ammattiopisto voi tuloksimme pohjalta lisätä asuntoloissa asuvien harrastumahdollisuuksia.	
Opiskelijoiden oppimisen kannalta	Ammatillinen kasvu ja tutkimusprosessin oppiminen opinnäytetyön avulla.	
Keskeiset tuotokset (raportit, suunnitelmat, tuotokset, esitteet, tietokoneohjelmat, tilaisuudet yms.)	Opinnäytetyö.	
Sovitut kokoukset ja raportoinnit	Kyselyt viikolla 13, opinnäytetyö valmis 22.11.2006	
Projektin resurssit 1. Toimeksiantaja	Matkat kyselypäivinä, paperikustannukset	
2. Opiskelijat		
3. Ammattikorkeakoulun ohjausresurssit	Ohjaavan opettajan aikaresurssit	
Kustannusarvio ja kustannusvastuu Materiaalit Laittekustannukset Opiskelijoiden palkkiot Ohjaavan opettajan palkkiot Matkakustannukset Muut	Arvio Paperikulut, matkakustannukset kolmena päivänä (Kajaani, Suomussalmi, Vuokatti, Kuhmo)	Vastuu Kainuun ammattiopisto
Muuta Luottamuksellisuus Tekijänoikeudet Laskutus	Vastauslomakkeet hävitetään tuloksien käsittelyn jälkeen.	

Sopimuksessa noudatetaan Kajaanin ammattikorkeakoulun vakioehtoja opiskelijatyönä tehtävistä toimeksiannoista.

HYVINVOINTI
Sairaanhoitajakoulutus
Terveydenhoitajakoulutus
Pl. 52, (Kerunpolku 4)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9612
Faksi (08) 6189 9620

PALVELUT
Restonomikoulutus
Pl. 52, (Kerunpolku 3)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9610
Faksi (08) 6189 9620

PALVELUT
Tradenomikoulutus
Pl. 52, (Kuntokatu 5)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9454
Faksi (08) 6189 9424

TEKNOLOGIA
Insinöörikkoulutus
Pl. 52, (Kuntokatu 5)
87101 Kajaani
Puh. (08) 6189 9611
Faksi (08) 6189 9620

